

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ Τ.Ε.

Τμήμα Μηχανικών
Πληροφορικής ΑΤΕΙΘ

Πτυχιακή εργασία

«Διερεύνηση δημιουργίας αποθετηρίου Πτυχιακών Εργασιών»

Του φοιτητή
Δαρή Αναστάσιου
Αρ. Μητρώου: 05/2753

Επιβλέπων καθηγητής
Αμανατιάδης Δημήτριος

Θεσσαλονίκη 2015

Πρόλογος

Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας αποτελεί μια από τις προϋπόθεσεις για την απόκτηση του πτυχίου, σύμφωνα με τον κανονισμό σπουδών.

Με την πάροδο των ετών και με την ευρεία χρήση του προσωπικού υπολογιστή, οι φοιτητές συγγράφουν σε ηλεκτρονική μορφή τις πτυχιακές εργασίες τους και έπειτα τις εκτυπώνουν, παραδίδοντας τα συγγράμματά τους στη γραμματεία του τμήματός τους (καθώς και ένα CD, με το αρχείο της πτυχιακής τους). Ένα από τα συγγράμματα αυτά, παραδίδεται στην κεντρική βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι.-Θ., ώστε να έχει σ' αυτό πρόσβαση, όλη η ακαδημαϊκή κοινότητα.

Όπως είναι φυσικό, προκύπτει ένα σημαντικό πρόβλημα: η αποθήκευση. Το τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής για να λύσει το πρόβλημα της αποθήκευσης και της συσσώρευσης των έντυπων πτυχιακών, απαιτεί από τους φοιτητές του να παραδώσουν την πτυχιακή τους εργασία στη γραμματεία του τμήματος, μόνο σε ηλεκτρονική μορφή (και τρία έντυπα αντίτυπα για τους εξεταστές). Η κεντρική βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι.-Θ. διαθέτει ψηφιακό αποθετήριο, στο οποίο οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να δώσουν ένα αντίτυπο της πτυχιακής τους σε ηλεκτρονική μορφή.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία, θα γίνει μια προσπάθεια να διερευνηθούν τα οφέλη της δημιουργίας ενός ψηφιακού αποθετηρίου πτυχιακών εργασιών στο τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής.

Η παρούσα πτυχιακή, αποτελεί την εργασία που θα αποτελέσει εφελτήριο για την ανάπτυξη ενός ψηφιακού αποθετηρίου και όχι την ανάπτυξή του.

Περίληψη

Σκοπός αυτής της πτυχιακής εργασίας, είναι να διερευνηθούν τα οφέλη της δημιουργίας ενός ψηφιακού αποθετηρίου πτυχιακών εργασιών στο τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής του Α.Τ.Ε.Ι.-Θ.. Αναλύεται η ιδιαιτερότητα του προβλήματος που παρουσιάζεται στο τμήμα και η λύση που προτείνεται. Παρουσιάζεται το νομικό πλαίσιο που καλύπτει την πνευματική ιδιοκτησία, καθώς και το ισχύον καθεστώς για την ακαδημαϊκή κοινότητα. Γίνεται επίσης αναφορά σε ορισμένα διαδεδομένα συστήματα διαχείρισης εγγράφων ανοιχτού-ελεύθερου και κλειστού-εμπορικού λογισμικού, τα οποία προτείνονται στον-στους φοιτητή-τές που θα κληθεί-θούν να υλοποιήσουν το ψηφιακό αποθετήριο.

Abstract

The aim of this thesis is to explore the benefits of a digital repository of dissertations in the Department of Informatics. The specificity of the presented problem in the Department and the proposed solution is analyzed. Following, the legal framework for the intellectual property and the existing regime for the academic community are presented. Finally, some open/closed and free/commercial document management systems are mentioned, in order to make some recommendations to the student (or students) that will be invited to develop the digital repository.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Αμανατιάδη για την συνεργασία και την ενθάρρυνση που μου έδωσε, ώστε να ολοκληρώσω την πτυχιακή εργασία μου.

Περισσότερο, όμως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την υπομονή και την υποστήριξή τους στο σύνολο των σπουδών μου.

Ευρετήριο Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟΥ	9
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
1.2 Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ	9
1.3 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	10
1.4 ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ.....	13
1.5 ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟΥ.....	14
1.5.1 Ρυθμός ολοκλήρωσης πτυχιακών εργασιών	14
1.5.2 Το μέγεθος μιας πτυχιακής εργασίας.....	14
1.5.3 Συμπεράσματα	15
1.6 ΕΠΙΛΟΓΟΣ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	16
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	16
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
2.2 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ.....	16
2.3 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ	17
2.3.1 Ελληνική νομοθεσία (αναλυτικά)	18
2.3.2 Κοινοτικές οδηγίες (αναλυτικά).....	20
2.3.3 Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης	21
2.4 ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ	21
2.4.1 Εισαγωγή	21
2.4.2 Κοινοί τύποι λογοκλοπής φοιτητών.....	23
2.4.3 Κυρώσεις φοιτητή για λογοκλοπή	23
2.5 ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ	24
2.6 ΆΔΕΙΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.....	25
2.6.1 Creative Commons	25
2.7 ΕΠΙΛΟΓΟΣ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	31
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΩΝ	31
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	31
3.2 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	31

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

3.2.1 Ορισμός – Ιστορική αναδρομή.....	31
3.2.2 Εργαλεία.....	33
3.2.3 Έλεγχος των εγγράφων.....	38
3.3 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ	39
3.4 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ.....	40
3.4.1 DSpace	41
3.4.2 EPrints	43
3.5 CASE STUDIES	44
3.5.1 Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο	45
3.5.2 Πανεπιστήμιο Πειραιά.....	46
3.5.3 Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	47
3.5.4 Αποθετήριο εγγράφων ΘΑΛΗΣ.....	48
3.5.5 Αποθετήριο πτυχιακών του Π.Μ.Σ. στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	49
3.5.6 Ιδρυματικό καταθετήριο του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης.....	50
3.6 ΕΠΙΛΟΓΟΣ	51
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	55

Εισαγωγή

Στα κεφάλαια που ακολουθούν, θα διερευνηθεί η αναγκαιότητα δημιουργίας ενός ψηφιακού αποθετηρίου πτυχιακών εργασιών στο τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε..

Οι πτυχιακές εργασίες που καταθέτουν οι φοιτητές στην γραμματεία του τμήματος (σε ηλεκτρονική μορφή), αποθηκεύονται στον τοπικό υπολογιστή της γραμματείας, χωρίς κάποια ιδιαίτερη οργάνωση. Σ' αυτό το υλικό οι φοιτητές του τμήματος δεν έχουν πρόσβαση, αλλά ακόμη κι αν είχαν θα ήταν δύσκολο να αναζητήσουν το υλικό που επιθυμούν. Αμέσως γίνεται αντιληπτό, πως κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός συστήματος που θα οργανώνει και θα παρέχει πρόσβαση σε αυτό το υλικό στους φοιτητές του τμήματος.

Παρ' όλ' αυτά, οι φοιτητές καταθέτουν ένα αντίγραφο του συγγράμματος της πτυχιακής τους εργασίας στην κεντρική βιβλιοθήκη του ιδρύματος, το οποίο αναρτάται (με άδεια του φοιτητή) στο ψηφιακό αποθετήριο πτυχιακών της βιβλιοθήκης. Τι γίνεται, όμως, με τις πτυχιακές εργασίες του τμήματός μας, οι οποίες περιλαμβάνουν την κατασκευή λογισμικού; Πως ένα φοιτητής που θέλει να αναζητήσει για να μελετήσει τέτοιου είδους πτυχιακές, μπορεί να έχει πρόσβαση στο πηγαίο κώδικα, ή έστω στο τελικό προϊόν/εφαρμογή; Πως μπορεί το τμήμα να διευκολύνει τους φοιτητές, ώστε να έχουν πρόσβαση σε επίκαιρες πτυχιακές εργασίες και όχι παρωχημένες; Ποια είναι η ισχύουσα νομοθεσία που προστατεύει τα πνευματικά δικαιώματα μιας πτυχιακής εργασίας;

Οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα και η διερεύνηση μιας μακροχρόνιας αποτελεσματικής λύσης γύρω από το πρόβλημα της αποθήκευσης, της οργάνωσης και της διάθεσης των πτυχιακών εργασιών του τμήματος Μηχανικών Πληροφορικής, αποτελεί σκοπό της παρούσας πτυχιακής εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο, ο αναγνώστης θα εισαχθεί αρχικά στον ισχύοντα κανονισμό και την τρέχουσα νομοθεσία περί της εκπόνησης πτυχιακών εργασιών στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδύματα. Έπειτα, αναλύεται η ιδιαιτερότητα που

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

παρουσιάζεται στο τμήμα σχετικά με την αποθήκευση των πτυχιακών εργασιών, η έλλειψη ενός συστήματος που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες αυτής της ιδιαιτερότητας και τα τεχνικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να πληροί ένα τέτοιο σύστημα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η ελληνική νομοθεσία που καλύπτει τα πνευματικά δικαιώματα και οι κοινοτικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καλείται να εφαρμόσει το ελληνικό κράτος. Στη συνέχεια, εξετάζεται πιο εξειδικευμένα το ισχύον καθεστώς σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα στην ακαδημαϊκή κοινότητα, τι είναι η «Διακήρυξη του Βερολίνου», ποιά είναι η πολιτική που ακολουθεί η κεντρική βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι.-Θ. και μια αναφορά σχετικά με τις άδειες λογισμικού.

Στο τρίτο κεφάλαιο, εξετάζονται τα Συστήματα Διαχείρισης Εγγράφων (**D**ocument **M**anagement **S**ystem – DMS) «ανοιχτού» κώδικα, ορισμένα πιο εξειδικευμένα DMS και τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα DMS από την ακαδημαϊκή κοινότητα σχετικά με την υλοποίηση ψηφιακών αποθετηρίων πτυχιακών εργασιών (παρουσιάζονται ορισμένα case studies απο βιβλιοθήκες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων), τα DSpace και EPrints.

Ακολουθούν τα συμπεράσματα, οι προτάσεις και η βιβλιογραφία.

Κεφάλαιο 1

Η διερεύνηση της ανάγκης δημιουργίας ενός αποθετηρίου

1.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η σχετική νομοθεσία που ορίζει το καθεστώς εκπόνησης των πτυχιακών εργασιών, η ανάδειξη του προβλήματος, που είναι η έλλειψη ενός συστήματος οργάνωσης, διαχείρισης και διάθεσης των ολοκληρωμένων πτυχιακών εργασιών, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει το εν λόγω σύστημα.

1.2 Η νομοθεσία σχετικά με τις πτυχιακές

Η σχετική νομοθεσία, όσον αφορά την εκπόνηση των πτυχιακών εργασιών από τους φοιτητές, την οποία υλοποιούν όλα τα ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας στους κανονισμούς σπουδών τους, απορρέει από τα παρακάτω Φ.Ε.Κ.:

- **Νόμος 2916/2001 (άρθρο 5, παρ. 12), Φ.Ε.Κ. Τεύχος Πρώτο 11/6/2001, Αρ. Φύλλου 114:** «[...] περιλαμβάνει τον αριθμό των εξαμηνιαίων προγραμμάτων διδασκαλίας και το εξάμηνο εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας, [...]»
- **Νόμος 629/2006, Β' τεύχος, 19/5/2006, Καθορισμός του Περιεχομένου Σπουδών Τμημάτων του Τ.Ε.Ι Θεσσαλονίκης:** «[...] Η Πτυχιακή Εργασία έχει μελετητικό, αναπτυξιακό ή εφαρμοσμένο ερευνητικό χαρακτήρα και εκπονείται από κάθε σπουδαστή, είτε ατομικά, είτε στα πλαίσια ολιγομελούς ομάδας. [...]»

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

- **ΠΔ 160/2008, Φ.Ε.Κ. Τεύχος Πρώτο 3/11/2008, Αρ. Φύλλου 20:** «[...] καθώς και την πτυχιακή ή διπλωματική εργασία, εφόσον απαιτείται. Το πρόγραμμα σπουδών μπορεί να προβλέπει επίσης και πρακτική άσκηση στο γνωστικό αντικείμενο της οικείας Σχολής ή Τμήματος, [...]»

1.3 Το πρόβλημα

Οι φοιτητές του τμήματος είναι υποχρεωμένοι να καταθέσουν στη γραμματεία ένα CD με τα αρχεία της πτυχιακής τους εργασίας (το σύγγραμμα, το αρχείο της παρουσίασης και, αν υπάρχουν, τον πηγαίο κώδικα και τα εκτελέσιμα αρχεία) και τρία εκτυπωμένα αντίτυπα του συγγράμματος της πτυχιακής τους για τους εξεταστές καθηγητές. Αυτά τα αρχεία αποθηκεύονται στον τοπικό υπολογιστή της γραμματείας χωρίς οργανωμένο τρόπο.

Πριν το τμήμα αποφασίσει πως οι φοιτητές οφείλουν να καταθέτουν την πτυχιακή τους εργασία στη γραμματεία μόνο σε ψηφιακή μορφή, οι εργασίες καταθέτονταν σε έντυπη μορφή. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν η συσσώρευση των έντυπων πτυχιακών σε ντουλάπια και ερμάρια. Εντούτοις, οι φοιτητές που ήθελαν να έχουν πρόσβαση στις πτυχιακές εργασίες μπορούσαν να τις δανειστούν (μόνο το σύγγραμμα), συμπληρώνοντας τα στοιχεία τους σε μια λίστα δανεισμού.

Οι φοιτητές οφείλουν επίσης να καταθέσουν σε ηλεκτρονική μορφή ένα αντίγραφο του συγγράμματος της πτυχιακής τους εργασίας στην κεντρική βιβλιοθήκη του ιδρύματος, η οποία το αναρτά με την άδεια που της παρέχει ο εκάστοτε φοιτητής στο ψηφιακό αποθετήριό της. Ωστόσο, η γραμματεία του τμήματος, δεν διαθέτει κάποιον τρόπο για να διαπιστώσει αν κάθε φοιτητής που καταθέτει αίτηση για την απόκτηση του πτυχίου του, έχει παραδώσει ένα αντίγραφο στην κεντρική βιβλιοθήκη. Αυτό συνεπάγεται πως ορισμένες πτυχιακές εργασίες, ίσως να μην είναι καν διαθέσιμες προς ανάγνωση από τους φοιτητές στο μοναδικό μέσο πρόσβασης, που είναι το αποθετήριο της κεντρικής βιβλιοθήκης του ιδρύματος.

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Εκτός όμως από την πιθανή μη διάθεση των πτυχιακών εργασιών από το αποθετήριο της κεντρικής βιβλιοθήκης του ιδρύματος, υπάρχει άλλο ένα πρόβλημα: η ιδιαιτερότητα των κατηγοριών των πτυχιακών εργασιών που διαθέτει το τμήμα. Οι κατηγορίες των πτυχιακών εργασιών του τμήματος είναι οι εξής επτά κατηγορίες:

- **Ανάπτυξη Διαδικτυακών Εφαρμογών:** Η ανάπτυξη διαδικτυακής εφαρμογής είναι, όπως τιτλοφορείται, η ανάπτυξη μιας εφαρμογής που είναι προσβάσιμη μέσω διαδικτύου. Είναι εγκατεστημένη σε κάποιο εξυπηρετητή και δίνοντας τα κατάλληλα στοιχεία εισόδου (έπειτα από τον απαραίτητο έλεγχο) αποκτά κανείς πρόσβαση στην εφαρμογή ανάλογα με το είδος ή της ομάδας χρηστών που υπάρχουν. Είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει εκτός από την σχεδίαση και υλοποίηση της εφαρμογής, την σύνδεση με κάποια βάση και άλλα δομικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την ορθή λειτουργία τε συνεχώς και από παντού.
- **Βιβλιογραφική Επισκόπηση:** Η βιβλιογραφική επισκόπηση αποτελεί μια οργανωμένη καταγραφή της ερευνητικής περιοχής που εξετάζεται, των κρίσιμων τεχνικών ζητημάτων που εμπλέκονται σε αυτή, και μεθόδων αντιμετώπισης των εν λόγω προβλημάτων, όπως αυτές έχουν παρουσιαστεί στη διεθνή βιβλιογραφία.
- **Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού:** Μια πτυχιακή εργασία με τύπο δημιουργία εκπαιδευτικού περιεχομένου είναι συνήθως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο για τη διδασκαλία ή τη μάθηση σε πραγματική τάξη είτε εικονική, από εκπαιδευτικό που είτε είναι με φυσική παρουσία είτε από απόσταση. Συνήθως υπάρχει ένα φιλικό περιβάλλον ανάλογα με την ηλικία του εκπαιδευόμενου και χρησιμοποιούνται διαφορετικές διεπαφές.
- **Έρευνα:** Η έρευνα είναι ο δημοφιλέστερος τύπος εργασίας που καθιστά ένα φοιτητή ερευνητή της γνώσης. Μαθαίνει κανείς έτσι να

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

ψάχνει στη διεθνή βιβλιογραφία (έντυπη ή ηλεκτρονική) άρθρα ή κείμενα που έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά συνέδρια ή περιοδικά καθώς και μεθόδους για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και όχι μόνο.

- **Εφαρμογές Λογισμικού:** Οι εφαρμογές λογισμικού είναι όπως και η έρευνα από τους παλαιότερους τύπους εργασιών. Ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η βελτίωση του κώδικα μιας εφαρμογής είναι ο σκοπός σε αυτό το είδος της εργασίας. Οι μέθοδοι καθώς και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίησή της είναι βασικά στοιχεία της εργασίας.
- **Νέες Τεχνολογίες:** Ο τύπος πτυχιακής εργασίας «Νέες Τεχνολογίες» αναφέρεται σε κάτι πρωτοποριακό που δεν έχει ήδη εφαρμοστεί ως προϊόν κάποιας εταιρίας αλλά είναι αποτέλεσμα έρευνας και μεθοδολογίας για κάτι νέο και δημιουργικό. Είναι εξαιρετικά ευρύ το φάσμα που καλύπτει αλλά το κοινό στοιχείο είναι πάντα το πρωτοποριακό προϊόν (φυσικό ή ψηφιακό).
- **Πιλοτικές Εφαρμογές:** Η εργασία τύπου «Πιλοτική Εφαρμογή» είναι η αρχή μιας νέας ιδέας που πρόκειται να εφαρμοστεί στην πράξη έτσι ώστε να αποτιμηθεί η δουλειά που έχει προηγηθεί με την έρευνα και τη μεθοδολογία. Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι μια εφαρμογή που θα λειτουργεί ως πιλότος για επόμενες ενέργειες ή εφαρμογές που θα πλαισιώνουν την αρχική εφαρμογή. Από τα αποτελέσματα που θα προκύψουν θα επανεκτιμηθεί η προηγηθείσα δουλειά για τη χρησιμότητα και την αναγκαιότητα της εφαρμογής με σκοπό τη βελτίωσή της.

Γίνεται κατανοητό, πως εκτός από τις πτυχιακές εργασίες που ανήκουν στις κατηγορίες των βιβλιογραφικών επισκοπίσεων και έρευνας, οι υπόλοιπες κατηγορίες παρουσιάζουν μια ιδιαιτερότητα ως προς το ότι συνοδεύονται συνήθως από επιπλέον αρχεία.

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Το ψηφιακό αποθετήριο της κεντρικής βιβλιοθήκης του ιδρύματος, αν και υποστηρίζει την ανάρτηση πολλαπλών αρχείων (αν μπορούσαμε θεωρητικά να αναρτήσουμε σε συμπιεσμένη μορφή τα εκτελέσιμα αρχεία, ή τον πηγαίο κώδικα), δεν μπορεί να υλοποιήσει τον επιμέρους διαχωρισμό των διαφόρων κατηγοριών των πτυχιακών εργασιών που υποστηρίζει το τμήμα, μιας και αυτό το αποθετήριο συγκεντρώνει τις πτυχιακές εργασίες όλων των τμημάτων και σχολών του ιδρύματος.

Μια επιπλέον ιδιαιτερότητα που παρουσιάζουν οι πτυχιακές εργασίες του τμήματος, είναι η αναχρονιστικότητά τους λόγω της ραγδαίας εξέλιξης της επιστήμης και των τεχνολογιών της πληροφορικής σε σχέση με άλλες επιστήμες και τέχνες. Αυτό το γεγονός δημιουργεί την ανάγκη μιας δυναμικής διαχείρισης των ολοκληρωμένων πτυχιακών εργασιών, ως προς τον χρόνο δημιουργίας τους. Δηλαδή, μια πτυχιακή εργασία για μια νέα τεχνολογία που εκπονείται σήμερα, μετά από πέντε χρόνια θα είναι παρωχημένη. Επομένως, θα πρέπει να διατηρείται ένα χρονικό περιθώριο (ή ίσως και περισσότερα) ως υπερκατηγορία (ή υπερκατηγορίες) για την καλύτερη οργάνωση του διαθέσιμου υλικού. Προφανώς, αυτά τα χρονικά περιθώρια θα είναι και ο οδηγός για το πότε μια πτυχιακή εργασία θα πρέπει να απομακρύνεται από την βάση των πτυχιακών εργασιών οριστικά, ώστε να εξασφαλίζεται ο ικανός και αναγκαίος χώρος για τις νέες πτυχιακές εργασίες.

1.4 Προηγούμενες προσπάθειες επίλυσης

Στο παρελθόν είχαν σημειωθεί προσπάθειες δημιουργίας ενός συστήματος που θα συγκέντρωνε το υλικό των πτυχιακών εργασιών. Εντούτοις, όλες οι προσπάθειες για την δημιουργία ενός τέτοιου συστήματος δεν κατέληξαν στην δημιουργία ενός διαχρονικού εργαλείου και μέσου πρόσβασης στις ολοκληρωμένες πτυχιακές εργασίες.

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Σκοπός αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι να αναδείξει το πρόβλημα και την αναγκαιότητα της δημιουργίας ενός διαχρονικού συστήματος διαχείρισης και διάθεσης των πτυχιακών εργασιών του τμήματος.

1.5 Τεχνικά χαρακτηριστικά του αποθετηρίου

1.5.1 Ρυθμός ολοκλήρωσης πτυχιακών εργασιών

Ο ρυθμός ολοκλήρωσης των πτυχιακών εργασιών είναι ένας από τους παράγοντες που θα καθορίσουν την χωρητικότητα του μέσου αποθήκευσης που θα χρησιμοποιηθεί για την δημιουργία του αποθετηρίου.

Στο τμήμα ολοκληρώνονται κατά μέσο όρο εξήντα πτυχιακές ανά έτος, δηλαδή περίπου τριάντα πτυχιακές εργασίες ανά εξάμηνο. Από το σύνολο των παραπάνω πτυχιακών εργασιών, περίπου το 70% είναι εργασίες που ανήκουν στις πέντε από τις εφτά κατηγορίες οι οποίες περιλαμβάνουν επιπρόσθετα αρχεία μαζί το σύγγραμμα και την παρουσίαση της πτυχιακής εργασίας.

1.5.2 Το μέγεθος μιας πτυχιακής εργασίας

Ο μέσος όρος του μεγέθους των ψηφιακών αντίτυπων των συγγραμάτων των πτυχιακών εργασιών είναι 4 MB, ενώ ο μέσος όρος των επιπρόσθετων αρχείων είναι 10 MB. Κατά συνέπεια, ο όγκος των δεδομένων που συσσωρεύεται από τα ψηφιακά αντίτυπα των συγγραμμάτων, με βάση το πλήθος των πτυχιακών εργασιών που ολοκληρώνονται ανά έτος, είναι $60 \times 4 = 240$ MB. Το 70% αυτών των πτυχιακών εργασιών, δηλαδή 42 από τις 60 πτυχιακές εργασίες, διαθέτουν επιπρόσθετα αρχεία (όπως πηγαίο κώδικα και εκτελέσιμα αρχεία) μεγέθους 10 MB κατά μέσο όρο.

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Επομένως, ο συνολικός όγκος δεδομένων των επιπρόσθετων αρχείων είναι $42 \times 10 = 420$ MB ανά έτος. Συνολικά, παράγονται 660 MB όγκου δεδομένων το χρόνο.

1.5.3 Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα υποκεφάλαια 1.2.1 και 1.2.2, ο συνολικός όγκος των δεδομένων των πτυχιακών εργασιών που καταθέτονται ανά έτος είναι 660 MB. Αυτό σημαίνει πως αν θέσουμε όριο ζωής μιας πτυχιακής εργασίας τα δέκα έτη, η βάση των πτυχιακών εργασιών μετά το πέρας της πρώτης δεκαετίας θα διατηρεί ένα σταθερό όγκο γύρω στα 6,6 GB.

Φυσικά αυτοί οι αριθμοί είναι μόνο ενδεικτικοί, μιας και δεν γνωρίζουμε αν στο μέλλον θα αυξηθεί ή μειωθεί ο μέσος όρος του μεγέθους μιας πτυχιακής εργασίας και στην παρούσα εργασία δεν μελετούμε κάτι τέτοιο.

Επομένως, μια ενδεικτική πρόταση είναι να χρησιμοποιηθεί ένας σκληρός δίσκος χωρητικότητας 500 GB για την φιλοξενία του αρχείου των ολοκληρωμένων πτυχιακών εργασιών, αλλά και γενικότερα του συστήματος του ψηφιακού αποθετηρίου του τμήματος.

1.6 Επίλογος

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάστηκε και αναδείχθηκε η ανάγκη δημιουργίας ενός ψηφιακού αποθετηρίου πτυχιακών εργασιών. Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στην πνευματική ιδιοκτησία και τα σχετικά δικαιώματα, αλλά και πως σχετίζονται αυτά με το έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας, όπως τα δικαιώματα σχετικά με τις πτυχιακές εργασίες.

Κεφάλαιο 2

Πνευματική ιδιοκτησία και σχετικά δικαιώματα

2.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο που ορίζει το καθεστώς των πνευματικών δικαιωμάτων και της πνευματικής ιδιοκτησίας. Αρχικά παρουσιάζονται η ελληνική νομοθεσία και οι ευρωπαϊκές κοινοτικές οδηγίες, το ζήτημα της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα και οι υπάρχουσες άδειες πνευματικών δικαιωμάτων (εξειδικευμένα για τις άδειες Creative Commons).

2.2 Τι είναι η πνευματική ιδιοκτησία

«Ονομάζεται το δικαίωμα που η έννομη τάξη απονέμει στον δημιουργό ενός πνευματικού έργου, πάνω στο έργο αυτό. Πνευματικός δημιουργός είναι εκείνος που δημιουργεί νέες μορφές και ιδέες, έστω και αν ενσωματώνει τα δημιουργήματά του σε ύλη που προϋπήρχε.»¹

Η πνευματική ιδιοκτησία παρουσιάζει τρεις ιδιομορφίες:

1. Η πρώτη είναι ότι το αντικείμενό της είναι άυλο, δηλαδή είναι το πνευματικό δημιούργημα και όχι το υλικό αντικείμενο πάνω στο οποίο το δημιούργημα έχει ενσωματωθεί. Ο άυλος χαρακτήρας του αντικειμένου της πνευματικής ιδιοκτησίας, επιτρέπει τη σύγχρονη παρουσία του έργου σε άπειρους τόπους.
2. Η δεύτερη ιδιομορφία είναι ότι η πνευματική ιδιοκτησία δεν προστατεύει μόνο περιουσιακά του δημιουργού σε σχέση με το έργο του, αλλά και συμφέροντα που ανάγονται στη σφαίρα της προσωπικότητας του δημιουργού, δηλαδή

¹ Μπουσουλέγκα Α., *Δεοντολογία Επαγγέλματος*, Θεσσαλονίκη 2008

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

στην ιδιαίτερη ηθική σχέση του κάθε δημιουργού με το δημιούργημά του. Έτσι η πνευματική ιδιοκτησία έχει ένα μικτό χαρακτήρα προσωπικό και περυσιακό που προκαλεί περίεργες διχοτομήσεις του δικαιώματος, ιδίως σε ότι αφορά τη δυνατότητα μεταβίβασής του.

3. Η τρίτη ιδιομορφία της πνευματικής ιδιοκτησίας προκαλείται από το γεγονός ότι κάθε πνευματικό δημιούργημα είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο. Ο πνευματικός δημιουργός έχει μια θέση μονοπωλιακή, αναφορικά με το κάθε δημιούργημά του.

2.3 Ελληνική νομοθεσία και κοινοτικές οδηγίες

Η εμφάνιση των βάσεων δεδομένων σε συνδυασμό με τη διάδοση του διαδικτύου, έχει κάνει την αντιγραφή και την ηλεκτρονική διάδοση των πνευματικών δημιουργημάτων αποτελεσματική και εξαιρετικά απλή. Με τον τρόπο αυτό, όμως, καταστρατηγούνται τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών πάνω στο δημιούργημά τους.

Την κύρια πηγή δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος 2121/1993 με τίτλο «*Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα*». Με την έναρξη της ισχύς αυτού του νόμου όλοι σχεδόν οι προγενέστεροι νόμοι που αφορούσαν την πνευματική ιδιοκτησία καταργήθηκαν.

Στον νόμο αυτό περιέχονται μεταξύ άλλων και διατάξεις σχετικές με τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και τις βάσεις δεδομένων και φωτογραφιών.

Στην Ευρώπη ισχύει η Κοινοτική Οδηγία 93/98 περί εμφανίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων, καθώς και η Κοινοτική Οδηγία 2001/29 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία στην κοινωνία των πληροφοριών υπάρχουν πληθώρα αποφάσεων Νομολογίας που αναφέρονται τόσο σε προϊόντα λογισμικού, δηλαδή προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, όσο και σε παράνομη αναπαραγωγή και ανταλλαγή δεδομένων και αρχείων μέσω του διαδικτύου, που καταπατούν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών τους.

2.3.1 Ελληνική νομοθεσία (αναλυτικά)

Τα παρακάτω Φ.Ε.Κ. αφορούν την Διανοητική Ιδιοκτησία και τα Πνευματικά Δικαιώματα.

- Ν. 3184/2003, ΦΕΚ Α' 228, *Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητική Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία*
- Ν. 2121/1993, ΦΕΚ Α' 25, *Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα.*
- Ν. 3448/2006, ΦΕΚ Α' 57, *Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης*
- Ν. 3520/2006, ΦΕΚ Α' 274, *Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων.*
- Ν. 3521/2006, ΦΕΚ Α' 275, *Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.*
- Ν. 3328/2005, ΦΕΚ Α' 80, *Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις.*
- Ν. 3149/2003, ΦΕΚ Α' 141, *Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις.*

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

- Ν. 3183/2003, ΦΕΚ Α' 227, *Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα.*
- Ν. 2417/1996, ΦΕΚ Α' 139, *Κύρωση του Διακανονισμού της Χάγης για τη διεθνή κατάθεση των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων της 6ης Νοεμβρίου 1925, όπως αναθεωρήθηκε στη Χάγη στις 28 Νοεμβρίου 1960 και της Συμπληρωματικής Πράξης της Στοκχόλμης της 14ης Ιουλίου 1967, όπως τροποποιήθηκε στη Στοκχόλμη στις 28 Σεπτεμβρίου 1979*
- Ν. 2290/1995, ΦΕΚ Α' 28, *Κύρωση Τελικής Πράξης που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Γύρου Ουρουγουάης.*
- Ν. 2148/1993, ΦΕΚ Α' 96, *Κύρωση Διεθνούς Συμβάσεως: Περί της προστασίας των παραγωγών φωνογραφημάτων εναντίον της μη επιτρεπόμενης αναπαραγωγής των φωνογραφημάτων τους, που έγινε στη Γενεύη στις 29 Οκτωβρίου 1971.*
- Ν. 2054/1992, ΦΕΚ Α' 104, *Κύρωση διεθνούς συμβάσεως: Περί της προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης που έγινε στη Ρώμη στις 26 Οκτ. 1961*
- Ν. 100/1975. ΦΕΚ Α' 162, *Περί κυρώσεως α) της Συμβάσεως περί συστάσεως Παγκοσμίου Οργανώσεως προστασίας της ιδιοκτησίας επί των έργων της διανοίας, υπογραφείσης εν Στοκχόλμη τη 14η Ιουλίου 1967 και β) της κατά την Διπλωματική Διάσκεψιν των Παρισίων του Ιουλίου 1971 γενομένης αναθεωρήσεως της Συμβάσεως της Βέρνης 1886*
- Ν. 4254/1962, ΦΕΚ Α' 166, *Περί κυρώσεως της Παγκοσμίου Συμβάσεως πνευματικής ιδιοκτησίας των προσηρητημένων αυτή υπ' αρ. 1, 2 και 3 Πρωτοκόλλων.*
- Ν. 988/1943, ΦΕΚ Α' 409, *Περί συμπληρώσεως διατάξεως του Ν. ΓΥΠΓ/1909, περί συγγραφικών δικαιωμάτων των θεατρικών έργων.*

2.3.2 Κοινοτικές οδηγίες (αναλυτικά)

Οι οδηγίες και οι κατευθυντήριες που έχει θεσπίσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι οι εξής:

- Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.
- Οδηγία 91/250/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 1991, σχετικά με τη νομική προστασία των προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών (ΕΕ L 122 της 17.5.1991, σ. 42), οδηγία όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 93/98/EK
- Οδηγία 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά με το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας (ΕΕ L 346 της 27.11.1992, σ. 61), οδηγία όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 93/98/EK
- Οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, για συντονισμό ορισμένων κανόνων όσον αφορά την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στη ραδιοτηλεοπτική εκπομπή μέσω δορυφόρου και στην αναμετάδοση μέσω καλωδίου (ΕΕ L 248 της 6.10.1993, σ. 15)
- Οδηγία 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1993, για εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων (ΕΕ L 290 της 24.11.1993, σ. 9)
- Οδηγία 96/99/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, για τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (ΕΕ L 77 της 27.3.1996, σ. 20)

2.3.3 Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης

Σε διεθνές επίπεδο, υπάρχει η Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης (Ν. 3184/2003, ΦΕΚ Α' 228, «Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία»)

2.4 Ακαδημαϊκή κοινότητα και λογοκλοπή

2.4.1 Εισαγωγή

Μια μορφή ακαδημαϊκής λογοκλοπής περιλαμβάνει οικειοποίηση ενός δημοσιευμένου άρθρου και μικρή τροποποίηση για αποφυγή υποψίας. Δεν υπάρχει παγκοσμίως υιοθετημένος ορισμός ακαδημαϊκής λογοκλοπής. Ωστόσο, αυτή η ενότητα παρέχει διάφορους ορισμούς που περιλαμβάνουν τα πιο κοινά χαρακτηριστικά της ακαδημαϊκής λογοκλοπής.

Σύμφωνα με τον Dr. Bela Gipp η ακαδημαϊκή λογοκλοπή περιλαμβάνει : «Την χρήση ιδεών, εννοιών, λέξεων, ή δομές χωρίς κατάλληλα αναγνώριση της πηγής, για να επωφεληθούν σε ένα περιβάλλον όπου αναμένεται η πρωτοτυπία». Ο ορισμός από τον Dr. Bela Gipp είναι μια συντομευμένη έκδοση του ορισμού της λογοκλοπής της Dr. Teddi Fishman, η οποία πρότεινε πέντε στοιχεία που χαρακτηρίζουν λογοκλοπή.

Σύμφωνα με την Dr. Teddi Fishman, λογοκλοπή συμβαίνει όταν κάποιος:

1. Χρησιμοποιεί λέξεις, ιδέες ή προϊόντα εργασίας.
2. Αποδίδει την προέλευση σε άλλο αναγνωρίσιμο πρόσωπο ή πηγή.
3. Δεν αποδίδει την προέλευση της εργασίας στην πηγή από την οποία έχει ληφθεί.
4. Σε κατάσταση όπου υπάρχει νόμιμη προσδοκία της αρχικής πατρότητας

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

5. Σκοπεύει να επιτύχει κάποιο όφελος, καταξίωση ή κέρδος που δεν χρειάζεται να είναι οικονομικό.

Επιπλέον, η λογοκλοπή ορίζεται διαφορετικά μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και πανεπιστημίων:

- Το Πανεπιστήμιο Στάνφορντ θεωρεί την λογοκλοπή ως «χρήση, χωρίς να δοθεί εύλογη και κατάλληλη καταξίωση ή αναγνώριση στον συγγραφέα ή την πηγή, στο πρωτότυπο έργο ενός άλλου ατόμου, είτε η εργασία αυτή αποτελείται από κώδικα, τύπους, ιδέες, γλώσσα, έρευνα, στρατηγικές, γραπτώς ή με άλλο τρόπο».
- Το Πανεπιστήμιο Γέιλ κρίνει την λογοκλοπή ως «...χρήση ενός άλλου της εργασίας, των λέξεων, ή των ιδεών χωρίς απόδοση», που περιλαμβάνει «χρησιμοποιώντας μια πηγή της γλώσσας χωρίς αναφέροντας, χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες από μια πηγή χωρίς απόδοση, και παραφράζοντας μια πηγή σε μια μορφή που μένει πολύ κοντά στο πρωτότυπο».
- Το Πανεπιστήμιο Πρίνστον αντιλαμβάνεται την λογοκλοπή ως «σκόπιμη» χρήση «της γλώσσας κάποιου άλλου, των ιδεών ή άλλου πρωτότυπου υλικού (όχι κοινής γνώσης) χωρίς να αναγνωρίζει την πηγή του».
- Το Κολέγιο της Οξφόρδης στο Πανεπιστήμιο Έμπορι χαρακτηρίζει την λογοκλοπή ως «χρήση των ιδεών ή της φρασεολογίας ενός συγγραφέα χωρίς την οφειλόμενη αναγνώριση».
- Το Πανεπιστήμιο Μπράουν ορίζει την λογοκλοπή ως «... οικειοποίηση των ιδεών ενός άλλου ατόμου ή των λέξεων (προφορικό ή γραπτό) χωρίς να αποδίδονται αυτές οι λέξεις ή ιδέες στην αληθινή πηγή τους».

2.4.2 Κοινοί τύποι λογοκλοπής φοιτητών

Σύμφωνα με το «Η Πραγματικότητα και η Λύση της Κολεγιακής Λογοκλοπής» που δημιουργήθηκε από το τμήμα πληροφορικής υγείας από το Πανεπιστήμιο του Ιλινόι στο Σικάγο υπάρχουν 10 βασικές μορφές λογοκλοπής που οι φοιτητές διαπράττουν:

1. Υποβολή εργασιών κάποιου άλλου ως δικών τους.
2. Λήψη των χωρίων από προηγούμενες εργασίες τους χωρίς την προσθήκη παραπομπών.
3. Επανεγγραφή εργασιών κάποιου χωρίς να επικαλείται τις πηγές προέλευσης.
4. Χρήση εδαφίων, αλλά χωρίς αναφορά της πηγής προέλευσης.
5. Συνύφανση διάφορων πηγών στην εργασία χωρίς αυτές να αναφέρονται.
6. Αναφορά κάποιων, αλλά όχι όλων των χωρίων που έπρεπε να αναφερθούν.
7. Συγχώνευση αποσπασμάτων και μη αποσπασμάτων.
8. Παροχή κατάλληλων αναφορών, αλλά αποτυχία αλλαγής της δομής και της διατύπωσης των δανεισμένων ιδεών σε ικανοποιητικό βαθμό.
9. Ανακριβής αναφορά πηγής προέλευσης.
10. Πάρα πολύ μεγάλος βαθμός εξάρτησης από εργασία άλλων ανθρώπων. Αποτυχία πρόσδοσης πρωτότυπης σκέψης στο κείμενο.

2.4.3 Κυρώσεις φοιτητή για λογοκλοπή

Στην ακαδημαϊκή κοινότητα, λογοκλοπή από τους φοιτητές θεωρείται συνήθως μια πολύ σοβαρή αξιόποινη πράξη που μπορεί να οδηγήσει σε τιμωρίες όπως έναν βαθμό κάτω από τη βάση στην συγκεκριμένη ανάθεση, όλων των μαθημάτων, ή ακόμη και την αποπομπή τους από το ίδρυμα. Γενικά, η τιμωρία αυξάνεται καθώς ένα άτομο εισέρχεται ανώτατα ιδρύματα μάθησης. Για τις περιπτώσεις επαναλαμβανόμενης λογοκλοπής, ή για τις περιπτώσεις στις οποίες ένας φοιτητής διαπράξει σοβαρή λογοκλοπή (π.χ., να υποβάλει ένα αντιγραμμένο κομμάτι ως

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

αυθεντική εργασία), αναστολή ή αποβολή είναι πιθανές. Ένας δασμός λογοκλοπής έχει επινοηθεί για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ηνωμένου Βασιλείου σε μια προσπάθεια να ενθαρρύνει κάποια τυποποίηση αυτού του ακαδημαϊκού προβλήματος.

2.5 Διακήρυξη του Βερολίνου

Στις 22 Οκτωβρίου του 2003, έπειτα από ένα συνέδριο για την ανοιχτή πρόσβαση, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Harnack House του Βερολίνου από την Max Planck Society, αναδύθηκε η ανάγκη δημιουργίας μια διεθνούς δήλωσης και διακήρυξης για την ανοιχτή πρόσβαση στην γνώση των θετικών και των ανθρωπιστικών επιστημών.

Την Διακήρυξη του Βερολίνου², συνυπογράφουν -μέχρι την συγγραφή της παρούσας πτυχιακής εργασίας- 519 ακαδημαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα, μεταξύ των οποίων και το Τ.Ε.Ι.-Θ..

Στον πρόλογο της διακήρυξης, οι υπογεγραμμένοι αναφέρουν τα εξής, σχετικά με την ανάγκη σύνταξης της διακήρυξης:

«Εμείς, οι υπογεγραμμένοι, αισθανόμαστε την υποχρέωση να επιληφθούμε των προκλήσεων του Διαδικτύου ως ενός αναδυόμενου πρακτικού μέσου για τη διανομή της γνώσης. Προφανώς, αυτές οι εξελίξεις θα μπορέσουν να μεταβάλουν σημαντικά τη φύση της επιστημονικής εκδοτικής δραστηριότητας, καθώς και το υπάρχον σύστημα της διασφάλισης της ποιότητας. [...] ...έχουμε συντάξει τη Διακήρυξη του Βερολίνου με σκοπό να προωθήσουμε το Διαδίκτυο ως ένα πρακτικό εργαλείο για μια παγκόσμια βάση επιστημονικής γνώσης και για τον ανθρώπινο στοχασμό, καθώς και για να καθορίσουμε μέτρα που χρειάζεται να λάβουν υπ' όψιν τους οι διαμορφωτές ερευνητικής πολιτικής, τα ερευνητικά κέντρα, οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία και τα μουσεία.»

² <http://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration>

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Στόχοι των οργανισμών που συνυπογράφουν την διακήρυξη είναι οι:

«Η αποστολή μας για διάδοση της γνώσης ολοκληρώνεται μόνον κατά το ήμισυ εάν η πληροφορία δε δημοσιεύεται ευρέως και δε διατίθεται άμεσα στην κοινωνία. Πρέπει να υποστηριχθούν νέες δυνατότητες για διάδοση της γνώσης όχι μόνο μέσω του κλασικού τρόπου, αλλά και μέσω του παραδείγματος της ανοιχτής πρόσβασης χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο όλο και περισσότερο.

Ορίζουμε την ανοιχτή πρόσβαση ως μια περιεκτική πηγή της ανθρώπινης γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα.

Προκειμένου να πραγματοποιήσουμε το όραμα της παγκόσμιας και προσβάσιμης αναπαράστασης της γνώσης, ο μελλοντικός Ιστός πρέπει να είναι ανανεώσιμος, διαδραστικός και διαφανής. Τα εργαλεία περιεχομένου και λογισμικού πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλους και συμβατά.»

2.6 Άδειες πνευματικών δικαιωμάτων

Η κεντρική βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι.-Θ., υποστηρίζει την δυνατότητα αδειοδότησης των εργασιών που δημοσιεύονται στο αποθετήριό της. Έτσι λοιπόν, η πτυχιακή εργασία που καταθέτει ένα φοιτητής στο αποθετήριο, μπορεί να παρέχεται στο κοινό υπό τους όρους δημόσιας άδειας του κοινωφελούς ιδρύματος Creative Commons Corporation. Στο παράρτημα της παρούσας πτυχιακής μπορεί να βρεί κανείς την δήλωση κατάθεσης που υποβάλλεται στην κεντρική βιβλιοθήκη.

2.6.1 Creative Commons

Η **Creative Commons** (CC) είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση αφιερωμένη στην επέκταση του εύρους των πνευματικών έργων που είναι διαθέσιμα για να

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

βασιστούν σε αυτά και άλλα έργα και να μοιραστούν νόμιμα. Η οργάνωση έχει εκδώσει διάφορες άδειες πνευματικών δικαιωμάτων γνωστές ως άδειες Creative Commons. Αυτές οι άδειες επιτρέπουν στους δημιουργούς να δηλώσουν εύκολα ποια δικαιώματα διατηρούν, και ποια δικαιώματα παραμερίζουν προς όφελος άλλων δημιουργών.

Οι άδειες Creative Commons είναι μεταγενέστερες χρονικά από την Open Publication License και την GNU Free Documentation License (GFDL). Η GFDL προοριζόταν κυρίως ως άδεια για την τεκμηρίωση λογισμικού, αλλά είναι επίσης σε ενεργό χρήση από εγχειρήματα άσχετα με το λογισμικό όπως η Wikipedia. Η Open Publication License είναι τώρα κατά ένα μεγάλο μέρος ξεπερασμένη, και ο δημιουργός της προτείνει νέα εγχειρήματα να μην την χρησιμοποιούν. Και οι δύο άδειες περιείχαν προαιρετικά μέρη που, κατά τις απόψεις των κριτικών, τις κατέστησαν λιγότερο «ελεύθερες». Το GFDL διαφέρει από τις άδειες των CC στην απαίτησή του ότι η εξουσιοδοτημένη εργασία διανέμεται σε μια μορφή που είναι «διαφανής», δηλ., όχι με ένα ιδιόκτητη ή/και εμπιστευτική μορφή. Οι CC άδειες δεν είναι συμβατές με την GFDL, ωστόσο στο προσχέδιο για την έκδοση 2 της GFDL το Free Software Foundation περιέλαβε μια πρόβλεψη υπό συζήτηση για την άδεια GNU Wiki License, που θα επέτρεπε υπό ορισμένες προϋποθέσεις τη "μετανάστευση" συμμετοχικών GFDL εγχειρημάτων σε άδειες CC.

Ο Λόρενς Λέσσιγκ, ο ιδρυτής και ο πρώην πρόεδρος, ξεκίνησε τον οργανισμό ως πρόσθετη μέθοδο στους στόχους της υπόθεσης του στο Ανώτατο Δικαστήριο (των ΗΠΑ), *Eldred V. Ashcroft*. Το αρχικό σύνολο αδειών Creative Commons δημοσιεύθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2002.

Η Creative Commons ξεκίνησε επίσημα το 2001 με την υποστήριξη του Center for the Public Domain. Η έναρξη του εγχειρήματος είχε την πρόσθετη υποστήριξη από τους σπουδαστές και συνεργάτες της Νομικής Σχολής του Χάρβαρντ και το Κέντρο Νομικής Σχολής του Στάνφορντ για το Διαδίκτυο και την Κοινωνία. Η Creative Commons έχει τα κεντρικά γραφεία της στο Σαν Φρανσίσκο. Η οργάνωση λειτουργεί από το Διοικητικό Συμβούλιο των Creative Commons και ένα μικρό αριθμό διοικητικού

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

προσωπικού και μια τεχνική ομάδα, και υποστηρίζεται συμβουλευτικά από μια Τεχνική Συμβουλευτική Επιτροπή.

2.6.1.1 Χαρακτηριστικά και όροι των αδειών

Στην απόφαση για την επιλογή της κατάλληλης άδειας χρήσης λαμβάνονται υπόψη τρία βασικά ερωτήματα:

- Απαιτείται η αναφορά του δημιουργού;
- Επιτρέπεται η εμπορική χρήση;
- Επιτρέπεται η τροποποίηση του έργου; Εάν ναι, ο χρήστης θα πρέπει να χρησιμοποιήσει την ίδια άδεια χρήσης ή μπορεί να επιλέξει άλλη;

Τα ερωτήματα αυτά αντιστοιχούν στην υιοθέτηση ή όχι, τεσσάρων βασικών όρων στην επιλεγμένη άδεια:

Εικονίδιο	Συντόμευση	Όρος	Ορισμός
	by	Αναφορά	Απαιτεί αναφορά του δημιουργού της άδειας
	nc	Μη εμπορική εφαρμογή	Δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το έργο για εμπορικούς σκοπούς
	nd	Όχι παράγωγα έργα	Δεν επιτρέπεται για το έργο να αλλοιωθεί, να τροποποιηθεί ή να δημιουργηθεί κάτι νέο βασισμένο στο έργο
	sa	Παρόμοια	Εάν το έργο αλλοιωθεί, τροποποιηθεί ή δημιουργηθεί

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

		διανομή	κάτι νέο βασισμένο στο έργο, το έργο που θα προκύψει θα πρέπει να διανεμηθεί μόνο με την ίδια ή παρόμοια άδεια
--	--	---------	--

2.6.1.2 Χρησιμοποιούμενες άδειες

Η μίξη αυτών των όρων παράγει δεκαέξι πιθανούς συνδυασμούς, εκ των οποίων ένδεκα είναι έγκυρες άδειες Creative Commons. Από τους πέντε άκυρους συνδυασμούς, τέσσερις περιλαμβάνουν ταυτόχρονα τους όρους «nd» και «sa», οι οποίοι είναι αμοιβαία ασύμβατοι και ο ένας δεν περιλαμβάνει κανένα από τους όρους. Οι πέντε από τις ένδεκα έγκυρες άδειες που στερούνται το στοιχείο αναφοράς («by») έχουν καταργηθεί σταδιακά επειδή 98% των χορηγών άδειας ζήτησε την αναφορά, αλλά είναι ακόμα διαθέσιμες για εξέταση στον ιστότοπο των Creative Commons.

Υπάρχουν έτσι έξι τακτικά χρησιμοποιούμενες άδειες:

Εικονίδια	Συντόμευση	Έννοια
	by	Αναφορά
	by-sa	Αναφορά – Παρόμοια διανομή
	by-nd	Αναφορά – Όχι παράγωγα έργα
	by-nc	Αναφορά – Μη εμπορική χρήση
	by-nc-sa	Αναφορά – Μη εμπορική χρήση – Παρόμοια

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

		διανομή
	by-nc-nd	Αναφορά – Μη εμπορική χρήση – Όχι παράγωγα έργα

2.6.1.3 Νομική δοκιμή

Μια άδεια Creative Commons εξετάστηκε για πρώτη φορά σε δικαστήριο στις αρχές του 2006, όταν ο podcaster Adam Curry μήνυσε μια ολλανδική εφημερίδα που δημοσίευσε τις φωτογραφίες από τη σελίδα του στο Flickr χωρίς άδεια. Οι φωτογραφίες δημοσιεύονταν υπό την άδεια Creative Commons Non-Commercial (μη εμπορική).

Ενώ η απόφαση ήταν υπέρ του Curry, η εφημερίδα απέφυγε να του πληρώσει ικανοποίηση εφ' όσον δεν επανέλαβαν την παράβαση. Μια ανάλυση της απόφασης λέει πως, *«η απόφαση του ολλανδικού δικαστηρίου είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη επειδή επιβεβαιώνει ότι οι όροι μιας άδειας Creative Commons ισχύουν αυτόματα για το περιεχόμενο για το οποίο χορηγείται η άδεια, και δεσμεύει τους χρήστες τέτοιου περιεχομένου ακόμη και χωρίς ρητώς να συμφωνήσουν με, ή να έχουν γνώση για, τους όρους της άδειας»*.

2.6.1.4 Διεθνοποίηση

Οι αρχικές άδειες Creative Commons γράφτηκαν υπό την σκέψη του αμερικανικού νομικού συστήματος, έτσι η διατύπωση θα μπορούσε να είναι ασυμβίβαστη σε διαφορετικές τοπικές νομοθεσίες και να καταστήσει τις άδειες ανεκτέλεστες σε διάφορες περιοχές νομικής αρμοδιότητας. Για να αντιμετωπίσει αυτό

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

το ζήτημα, η Creative Commons έχει αρχίσει να τροποποιεί τις διάφορες άδειες για να προσαρμοστούν σε τοπικούς νόμους πνευματικών δικαιωμάτων και ιδιωτικού δικαίου. Ως τον Φεβρουάριο 2008, υπάρχουν 43 άδειες για συγκεκριμένες περιοχές νομικής αρμοδιότητας, με 8 άλλες περιοχές στη διαδικασία σύνταξης, και περισσότερες χώρες συμμετέχουν στο εγχείρημα.

2.7 Επίλογος

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάστηκαν όλες οι σχετικές πληροφορίες που αφορούν τα πνευματικά δικαιώματα καθώς και σχετικές άδειες. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, γίνεται αναφορά στα συστήματα διαχείρισης εγγράφων.

Κεφάλαιο 3

Συστήματα διαχείρισης εγγράφων και αποθετηρίων

3.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η δομή ενός συστήματος διαχείρισης εγγράφων καθώς και ορισμένα διαθέσιμα ανοιχτού κώδικα λογισμικά συστημάτων διαχείρισης εγγράφων. Τα λογισμικά που υποστηρίζουν συστήματα ψηφιακών αποθετηρίων αποτελούν υποσύνολα αυτών των συστημάτων και στον παρόν κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα δύο πιο διαδεδομένα μεταξύ της διεθνούς ακαδημαϊκής κοινότητας. Παρουσιάζονται επίσης και ορισμένα case studies.

3.2 Συστήματα Διαχείρισης Εγγράφων

Ένα Σύστημα Διαχείρισης Εγγράφων, αποτελεί το λογισμικό ενός συστήματος ψηφιακού αποθετηρίου εγγράφων. Στην συνέχεια θα παρακολουθήσουμε τα βασικά συστατικά που ορίζουν ένα τέτοιο λογισμικό.

3.2.1 Ορισμός – Ιστορική αναδρομή

Το Σύστημα διαχείρισης εγγράφων (DMS) είναι ένα σύστημα ηλεκτρονικού υπολογιστή (ή ένα σύνολο από προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή) που χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση και αποθήκευση ηλεκτρονικών εγγράφων ή φυσικών εντύπων (εικόνες εγγράφων αποτυπωμένες σε χαρτί). Επίσης, είναι ικανό να παρακολουθεί τις διάφορες εκδοχές από διάφορους χρήστες (ιστορικό παρακολούθησης), καθώς και ο όρος έχει κάποια συνάφεια με έννοιες των συστημάτων διαχείρισης περιεχομένου. Συχνά παρουσιάζεται ως συστατικό στοιχείο

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

των συστημάτων διαχείρισης επιχειρηματικού περιεχομένου (ECM) και σχετίζεται με την ψηφιακή διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, απεικόνισης εγγράφων, ροής εργασίας, και συστημάτων διαχείρισης καταγραφής.

Αρχές τις δεκαετίας του '80 μια ομάδα από πωλητές άρχισαν να αναπτύσσουν συστήματα λογισμικού για τη διαχείριση εγγράφων αποτυπωμένων σε χαρτιά, τα συστήματα αυτά ασχολήθηκαν με έντυπα έγγραφα τα όποια περιλάμβαναν όχι μόνο τυπωμένα και δημοσιευμένα έγγραφα αλλά και φωτογραφίες, εικόνες κ.ά. Αργότερα οι προγραμματιστές ξεκίνησαν να αναπτύσσουν ένα δεύτερο τύπο συστημάτων τα όποια μπορούσαν να διαχειρίζονται ηλεκτρονικά έγγραφα, δηλαδή όλα αυτά τα έγγραφα ή αρχεία που δημιουργούνταν σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές και συχνά αποθηκεύονταν σε τοπικά συστήματα αρχείων.

Τα νεότερα ηλεκτρονικά συστήματα διαχείρισης εγγράφων (EDM) διαχειρίζονται είτε συγκεκριμένους τύπους αρχείων, είτε έναν περιορισμένο αριθμό μορφών αρχείων. Πολλά από αυτά τα συστήματα, αργότερα έγιναν γνωστά ως συστήματα απεικόνισης εγγράφων, γιατί επικεντρώθηκαν στην καταγραφή, αποθήκευση και ανάκτηση. Τα συστήματα αυτά επέτρεψαν την οργάνωση της καταγραφής των φαξ και των εντύπων, την αποθήκευση αντίγραφων των εγγράφων ως εικόνες, καθώς και την αποθήκευση τους στο σύστημα για την ασφάλεια τους και την γρήγορη ανάκτηση τους.

Τα συστήματα EDM εξελιχτήκαν ως το σημείο όπου μπορούσαν να διαχειρίζονται όλους τους τύπους αρχείων που θα μπορούσαν να υπάρχουν στο δίκτυο, την ασφάλεια τους καθώς και την δυνατότητα έλεγχου τους. Καθώς πολλά EDM συστήματα διαχειρίζονται έγγραφα στη μητρική τους μορφή (Microsoft word or excel, PDF) μερικά συστήματα διαχείρισης εγγράφων βασισμένα στο διαδίκτυο διαχειρίζονται έγγραφα στη μορφή html. Αύτη η πολιτική διαχείρισης εγγράφων απαιτεί το περιεχόμενο να έχει εισαχθεί στο σύστημα. Ωστόσο, όταν το περιεχόμενο εισαχθεί το λογισμικό λειτουργεί σαν μια μηχανή αναζήτησης ώστε οι χρήστες να μπορούν να βρουν αυτό που ψάχνουν πιο γρήγορα. Η μορφή html επιτρέπει την καλύτερη εφαρμογή των δυνατοτήτων αναζήτησης όπως είναι η αναζήτηση ολοκλήρου κειμένου.

3.2.2 Εργαλεία

Τα συστήματα διαχείρισης εγγράφων συνήθως παρέχουν κάποια εργαλεία όπως αποθήκευση, ιστορικό παλαιότερων εκδόσεων, μεταδεδομένα, ασφάλεια, καθώς και δημιουργία ευρετηρίου και ανάκτηση εγγράφων. Ακολουθεί η περιγραφή αυτών των εργαλείων

3.2.2.1 Μεταδεδομένα

Τα μεταδεδομένα συνήθως αποθηκεύονται για κάθε έγγραφο. Τα μεταδεδομένα μπορούν, για παράδειγμα, να περιλαμβάνουν την ημερομηνία που αποθηκεύτηκε το έγγραφο καθώς και την ταυτότητα του χρήστη, που το αποθήκευσε. Η DMS μπορεί να εξάγει μεταδεδομένα από το έγγραφο αυτόματα ή να προτρέψει τον χρήστη να προσθέσει μεταδεδομένα. Μερικά συστήματα χρησιμοποιούν επίσης οπτική αναγνώριση χαρακτήρων σε σαρωμένες εικόνες, ή εξάγουν κείμενο απο ηλεκτρονικά κείμενα. Το κείμενο που εξάγεται μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει τους χρήστες να εντοπίζουν τα έγγραφα με τον εντοπισμό πιθανών λέξεων-κλειδιών ή να χρησιμοποιηθεί για πλήρη αναζήτηση κειμένου, ή τέλος μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μόνο του. Το εξαγόμενο κείμενο μπορεί επίσης να αποθηκευτεί ως συνιστώσα των μετα-δεδομένων, μαζί με την εικόνα, είτε χωριστά ως πηγή για την αναζήτηση σε συλλογές εγγράφων.

3.2.2.2 Ενοποίηση

Πολλά συστήματα διαχείρισης εγγράφων προσπαθούν να ενσωματώσουν τη διαχείριση των εγγράφων απευθείας σε άλλες εφαρμογές, ώστε οι χρήστες να μπορούν να ανακτούν τα υπάρχοντα έγγραφα απευθείας από τη διαχείριση του συστήματος αποθήκευσης εγγράφων, να κάνουν αλλαγές, και να αποθηκεύουν το

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

αλλαγμένο έγγραφο πίσω στο αποθετήριο ως νέα έκδοση, όλα χωρίς να φύγουν από την εφαρμογή.

3.2.2.3 Καταγραφή

Η καταγραφή συνίσταται κατά κύριο λόγο στην αποδοχή και την επεξεργασία των εικόνων των έντυπων εγγράφων από σαρωτές και εκτυπωτές πολλαπλών λειτουργιών. Η οπτική αναγνώριση χαρακτήρων (OCR) συχνά ενσωματώνεται στο υλικό ή χρησιμοποιείται ως αυτόνομο λογισμικό, ώστε να μετατρέψει τις ψηφιακές εικόνες σε κείμενο γλώσσας μηχανής.

3.2.2.4 Δημιουργία Ευρετηρίου

Παρακολούθηση ηλεκτρονικών εγγράφων. Η δημιουργία ευρετηρίου μπορεί να είναι τόσο απλή όσο η παρακολούθηση των μοναδικών ευπροσδιόριστων στοιχείων των εγγράφων, συχνά όμως λαμβάνει μια πιο σύνθετη μορφή, παρέχοντας ταξινόμηση στα μεταδεδομένα των εγγράφων ή ακόμη και μέσα από ευρετήρια που εξάγονται από τα έγγραφα. Δημιουργία ευρετηρίου υπάρχει κυρίως για να υποστηρίξει την ανάκτηση των εγγράφων. Ένας τομέας ζωτικής σημασίας για την ταχεία ανάκτηση είναι η δημιουργία ενός δείκτη τοπολογίας.

3.2.2.5 Χώρος αποθήκευσης

Η αποθήκευση των εγγράφων συχνά περιλαμβάνει τη διαχείριση των ίδιων των εγγράφων όπου είναι αποθηκευμένα, για όσο χρονικό διάστημα πραγματοποιείται η μεταφορά των εγγράφων από το ένα μέσο αποθήκευσης στο

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

άλλο (ιεραρχική διαχείριση αποθήκευσης) καθώς και για την ενδεχόμενη καταστροφή του εγγράφου.

3.2.2.6 Ανάκτηση εγγράφων

Ανακτήση των ηλεκτρονικών έγγραφων από τον αποθηκευτικό χώρο. Παρά το γεγονός ότι η έννοια της ανάκτησης ενός συγκεκριμένου εγγράφου είναι απλή, η ανάκτηση στον τομέα των ηλεκτρονικών μεσων μπορεί να είναι αρκετά περίπλοκη και δύσκολη. Μια απλή ανάκτηση των μεμονωμένων εγγράφων μπορεί να υποστηριχθεί, επιτρέποντας στο χρήστη να καθορίσει το μοναδικό αναγνωριστικό έγγραφο, και το σύστημα θα χρησιμοποιήσει το βασικό δείκτη για να ανακτήσει το έγγραφο. Μια πιο ευέλικτη ανάκτηση επιτρέπει στο χρήστη να καθορίσει τους επιμέρους όρους αναζήτησης που αφορούν το αναγνωριστικό έγγραφο ή και τμημάτων της αναμενόμενης μεταδεδομένων. Αυτό κανονικά θα επιστρέψει μια λίστα από έγγραφα τα οποία ανταποκρίνονται στους όρους αναζήτησης του χρήστη. Μερικά συστήματα παρέχουν τη δυνατότητα να καθοριστεί μια έκφραση που περιέχει πολλές λέξεις-κλειδιά ή φράσεις που αναμένεται να υπάρχουν μέσα στα περιεχόμενα των εγγράφων. Η ανάκτηση για αυτό το είδος της αναζήτησης μπορεί να υποστηριχθεί από παλαιότερα ευρετήρια, ή ενδέχεται να λειτουργεί πραγματοποιώντας πιο χρονοβόρες αναζητήσεις μέσα από το περιεχόμενο των εγγράφων, για να επιστρέψει μια λίστα των εν δυνάμει σχετικών εγγράφων.

3.2.2.7 Διανομή

Ένα έγγραφο προς διανομή πρέπει να είναι σε μορφή που δεν μπορεί εύκολα να αλλοιωθεί. Ως κοινή πρακτική στη νομοθεσία των βιομηχανιών, το πρωτότυπο αντίγραφο του εγγράφου συνήθως δεν χρησιμοποιείται ποτέ για τη διανομή, εκτός από την αρχειοθέτηση. Αν ένα έγγραφο πρέπει διανεμηθεί ηλεκτρονικά σε ένα

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

ρυθμιστικό περιβάλλον, τότε ο εξοπλισμός στον οποίο ανατίθεται η εργασία πρέπει να είναι ποιοτικός και να έχει εγκριθεί. Ομοίως ποιότητα ενέκρινε ηλεκτρονική φορείς διανομής πρέπει να χρησιμοποιούνται. Η προσέγγιση αυτή ισχύει για τα συστήματα με τα οποία το έγγραφο ανταλλάσσεται μεταξύ, εάν η ακεραιότητα του εγγράφου είναι υψηλή.

3.2.2.8 Ασφάλεια

Η ασφάλεια των εγγράφων είναι ζωτικής σημασίας σε πολλές εφαρμογές διαχείρισης εγγράφων. Οι απαιτήσεις για ορισμένα έγγραφα μπορεί να είναι αρκετά πολύπλοκη, ανάλογα με τον τύπο των εγγράφων. Για παράδειγμα, στις Ηνωμένες Πολιτείες, η δυνατότητα μεταφοράς Ασφάλισης Υγείας και Ευθύνης (HIPAA) απαιτεί ότι τα ιατρικά έγγραφα πρέπει να έχουν ορισμένες απαιτήσεις ασφαλείας. Μερικά συστήματα διαχείρισης εγγράφων έχουν μια μονάδα διαχείρισης δικαιωμάτων που επιτρέπει σε έναν διαχειριστή να παρέχει πρόσβαση στα έγγραφα βάσει του τύπου μόνο σε ορισμένα άτομα ή ομάδες ατόμων.

3.2.2.9 Ροή εργασιών

Η ροή εργασίας είναι ένα σύνθετο πρόβλημα και κάποια συστήματα διαχείρισης εγγράφων έχουν μια ενσωματωμένη μονάδα ροής εργασίας. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι ροής εργασίας. Η χρήση εξαρτάται από το περιβάλλον του συστήματος ηλεκτρονικής διαχείρισης εγγράφων (EDMS) όπου εφαρμόζεται. Το εγχειρίδιο ροής εργασίας απαιτεί ένα χρήστη να βλέπει το έγγραφο και να αποφασίσει σε ποιον να το στείλει. Η ροή εργασίας βασίζεται σε κανόνες που επιτρέπουν σε έναν διαχειριστή να δημιουργήσει έναν κανόνα που να υπαγορεύει τη ροή του εγγράφου μέσω ενός οργανισμού: για παράδειγμα, ένα τιμολόγιο που περνά μέσα από μια διαδικασία έγκρισης και στη συνέχεια διοχετεύεται στους λογαριασμούς-τμήμα

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

πληρωμών. Σημαντικοί κανόνες επιτρέπουν στα καταστήματα να δημιουργηθούν μέσα από μια διαδικασία ροής εργασιών. Ένα απλό παράδειγμα θα ήταν να εισαχθεί σε ένα τιμολόγιο το ποσό και αν το ποσό είναι χαμηλότερο από ένα ορισμένο ποσό, να ακολουθήσει διαφορετικές διαδρομές, μέσα στην οργάνωση. Σύνθετοι μηχανισμοί ροή εργασίας μπορεί να χειριστούν το περιεχόμενο, ενώ οι κανόνες αυτοί είναι σε ισχύ.

3.2.2.10 Σύμπραξη

Η σύμπραξη θα πρέπει να εμπεριέχεται σε ένα EDMS. Στη βασική του μορφή, ένα σύστημα σύμπραξης EDMS θα πρέπει να επιτρέπει στα έγγραφα να μπορούν να ανακτηθούν και να επεξεργαστούν από έναν εξουσιοδοτημένο χρήστη. Η πρόσβαση θα πρέπει να αποκλειστεί σε άλλους χρήστες πραγματοποιείται επεξεργασία στο έγγραφο. Άλλες προηγμένες μορφές σύμπραξης επιτρέπουν σε πολλούς χρήστες να δούν και να τροποποιήσουν , ένα έγγραφο που την ίδια στιγμή βρίσκεται σε μια περίοδο επεξεργασίας. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας θα πρέπει να είναι ορατό στην τελική του μορφή, καθώς επίσης θα πρέπει να αποθηκεύονται και οι μετατροπές που πραγματοποιούνται από μεμονωμένους χρήστες κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας.

3.2.2.11 Ιστορικό

Το ιστορικό εκδόσεων είναι μια διαδικασία κατά την οποία τα έγγραφα αποθηκεύονται από το σύστημα διαχείρισης εγγράφων, επιτρέποντας στους χρήστες να ανακτούν τις προηγούμενες εκδόσεις και να συνεχίσουν το έργο τους από ένα συγκεκριμένο σημείο. Το ιστορικό εκδόσεων είναι χρήσιμο για έγγραφα που μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου και απαιτούν ενημέρωση, αλλά μπορεί να είναι αναγκαίο και για την επιστροφή σε προηγούμενη έκδοση.

3.2.2.12 Αναζήτηση

Βρίσκει τα έγγραφα και φακέλους που χρησιμοποιούν τις ιδιότητες της λεξη-κλειδι ή μέσω αναζήτησης πλήρους κειμένου. Τα έγγραφα μπορούν να αναζητηθούν χρησιμοποιώντας διάφορα χαρακτηριστικά και κάποιο από το περιεχόμενο του εγγράφου.

3.2.2.13 Δημοσίευση

Η δημοσίευση ενός εγγράφου περιλαμβάνει τις διαδικασίες της διόρθωσης κειμένων, από γνωστές ή από οποιονδήποτε, την αναθεώρηση, την εκτύπωση και την έγκρισή τους. Τα μέτρα αυτά εξασφαλίζουν σύνεση και λογική σκέψη. Οποιοσδήποτε απρόσεκτος χειρισμός μπορεί να οδηγήσει σε ανακρίβεια του εγγράφου και ως εκ τούτου να παραπλανήσει τους χρήστες και τους αναγνώστες του.

Το δημοσιευμένο έγγραφο θα πρέπει να είναι σε μορφή που να μην μπορεί να μεταβληθεί από άτομα χωρίς ειδικές γνώσεις ή εργαλεία, και ταυτόχρονα να είναι εύκολο στην αναγνώση ή φορητό.

3.2.2.13 Αναπαραγωγή

Η αναπαραγωγή εγγράφου / εικόνας είναι το κλειδί κατά την εφαρμογή ενός συστήματος. Όσο χρήσιμο είναι η εισαγωγή τους στο σύστημα, τόσο χρήσιμο είναι και η εξαγωγή τους από αυτό. Ένα παράδειγμα αυτού είναι τα σχέδια του κτιρίου, πώς τα σχέδια θα μπορούσαν να επεξεργαστούν εφόσον είναι τυπωμένα σε χαρτί.

3.2.3 Έλεγχος των εγγράφων

Η συμμόρφωση των εγγράφων προσθέτει απαιτήσεις που μετατρέπουν τη διαχείριση των εγγράφων σε ένα ζήτημα έλεγχου των εγγράφων. Ο έλεγχος των

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

εγγράφων αποτελεί σημαντική απαίτηση, όπως ο έλεγχος των λογιστικών (π.χ., 8η Οδηγία της ΕΕ, Sarbanes-Oxley), ο έλεγχος της ασφάλειας των τροφίμων (π.χ., την Ασφάλεια των Τροφίμων), ISO , ο έλεγχος της κατασκευής ιατρικών συσκευών (FDA), ο έλεγχος της υγείας. Τα έγγραφα - διαδικασίες, οδηγίες εργασίας, οι πολιτικές δηλώσεις, κλπ πρέπει να τεκμηριώνονται κατά τον έλεγχο. Η αποτυχία να συμμόρφωσης των εγγράφων θα μπορούσε να προκαλέσει την επιβολή προστίμων, ή απώλεια της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης, ή ζημία στη φήμη της επιχείρησής.

Η βασική απαίτηση για τον έλεγχο του εγγράφου, απαιτεί τη δημιουργία και την τεκμηρίωση μιας διαδικασίας:

- Αναθεώρηση και έγκριση των εγγράφων πριν από την απελευθέρωση
- Κριτικές και εγκρίσεις
- Την εξασφάλιση ότι αλλαγές και οι αναθεωρήσεις επισημαίνονται πλήρως
- Την εξασφάλιση ότι οι σχετικές εκδόσεις των εφαρμοστέων εγγράφων είναι διαθέσιμες στα "σημεία της χρήσης τους"
- Την διασφάλιση ότι τα έγγραφα παραμένουν ευανάγνωστα και αναγνωρίσιμα
- Την διασφάλιση ότι τα εξωτερικά έγγραφα, όπως τα έγγραφα που παρέχονται σε πελάτη ή προμηθευτή, προσδιορίζονται και ελέγχονται
- Την απαγόρευση χρήσης απαρχαιωμένων εγγράφων

3.3 Συστήματα Διαχείρισης Εγγράφων ανοιχτού κώδικα

Σ' αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστούν ορισμένα από τα πιο διαδεδομένα συστήματα διαχείρισης εγγράφων «ανοιχτού» κώδικα, τα οποία έχουν υλοποιηθεί ως διαδικτυακές εφαρμογές.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε πως υπάρχουν πολλές υλοποιήσεις των συστημάτων διαχείρισης εγγράφων ως εφαρμογές υπολογιστή, οι οποίες λειτουργούν εντός ενός τοπικού δικτύου, ωστόσο, τέτοιου είδους υλοποιήσεις δεν μας

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

ενδιαφέρουν, για αυτό και παρουσιάζονται μόνο οι πιο διαδεδομένες web based υλοποιήσεις.

Από τα πιο ευρέως διαδεδομένα συστήματα διαχείρισης εγγράφων ανοιχτού κώδικα είναι τα εξής:

- **OpenKM:** Το OpenKM είναι υλοποιημένο σε java. Η πρώτη έκδοση του OpenKM δημοσιεύτηκε το 2007 και προστατεύεται από την άδεια χρήσης GNU General Public License.
- **OpenDocMan:** Το OpenDocMan είναι υλοποιημένο σε php και είναι – ίσως- το λιγότερο διαδεδομένο σύστημα διαχείρισης εγγράφων. Προστατεύεται από την άδεια χρήσης GNU General Public License.
- **LetoDMS:** Το LetoDMS είναι υλοποιημένο σε php και προστατεύεται από την άδεια χρήσης GNU General Public License.
- **Kimios DMS:** Το Kimio DMS είναι υλοποιημένο σε java και προστατεύεται από την άδεια χρήσης GNU Affero General Public License.
- **Alfresco:** Το Alfresco είναι ίσως το πιο διαδεδομένο και ευρέως χρησιμοποιούμενο σύστημα διαχείρισης εγγράφων. Αν και υπάρχει εμπορική διανομή (Alfresco One), η community edition χρησιμοποιείται από αρκετούς δημόσιους οργανισμούς παγκοσμίως. Είναι υλοποιημένο σε java και προστατεύεται από την άδεια χρήσης GNU Lesser Public License.

3.4 Συστήματα Διαχείρισης Εγγράφων ειδικού σκοπού

Τα συστήματα διαχείρισης εγγράφων ειδικού σκοπού που θα παρουσιαστούν στην παρούσα ενότητα, είναι συστήματα διαχείρισης εγγράφων ψηφιακών

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

αποθετηρίων, τα οποία δεν υλοποιούν ένα από τα εργαλεία της ενότητας 3.1.2, δηλαδή την ροή εργασιών.

Αυτή η «παρατυπία» συμβαίνει μιας και η ροή εργασίας σε ένα αποθετήριο είναι μόνο μια. Το έγγραφο καταθέτεται στο αποθετήριο και -εν συνεχεία- δημοσιεύεται.

Υπάρχουν και συστήματα διαχείρισης εγγράφων που προορίζονται για την ακαδημαϊκή κοινότητα, τα οποία διατηρούν μια πιο περίπλοκη ροή εργασιών, όπως το Open Journal System (OJS). Το OJS προορίζεται για επιστημονικά περιοδικά και γι αυτό στην ροή εργασιών του περιλαμβάνει την διαδικασία του peer-review πριν γίνει η δημοσίευση του κατατεθέντος άρθρου. Με το OJS δεν θα ασχοληθούμε περαιτέρω.

Τα δύο πιο ευρέως διαδεδομένα συστήματα αποθετηρίων, τα οποία χρησιμοποιούνται από την ακαδημαϊκή κοινότητα είναι τα DSpace και EPrints.

3.4.1 DSpace

Το DSpace είναι ένα ελεύθερο λογισμικό ανοιχτού κώδικα που προστατεύεται από την άδεια χρήσης General Public License, το οποίο χρησιμοποιείται –τυπικά- για την δημιουργία αποθετηρίων (ανοιχτής πρόσβασης) ψηφιακού περιεχομένου. Αν και το DSpace υλοποιεί χαρακτηριστικά των συστημάτων διαχείρισης περιεχομένου (Content Management Systems – CMS) και συστημάτων διαχείρισης εγγράφων, εξυπηρετεί –βασικά- τις συγκεκριμένες ανάγκες ενός συστήματος ψηφιακής αρχειοθέτησης, επικεντρωμένο στην μακροχρόνια αποθήκευση, πρόσβαση και διατήρηση ψηφιακού περιεχομένου.

Η πρώτη δημόσια έκδοση του DSpace δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2002, από μια σύμπραξη προγραμματιστών του MIT (Massachusetts Institute of Technology) και του HP Labs (Hewlett-Packard Laboratories) .

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Έπειτα από την πρώτη συνάντηση των χρηστών του DSpace τον Μάρτιο του 2004, ένα σύνολο από ενδιαφερόμενα ιδρύματα δημιούργησε την ομοσπονδία DSpace Federation, η οποία καθόρισε την μελλοντική ανάπτυξη του λογισμικού, υιοθετώντας το κοινοτικό μοντέλο ανάπτυξης του Apache Foundation, ενώ δημιούργησε παράλληλα και το DSpace Committer Group.

Τον Ιούλιο του 2007 καθώς η κοινότητα του DSpace μεγάλωνε, η HP και το MIT δημιούργησαν το DSpace Foundation, έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, οποίος παρείχε καθοδήγηση και υποστήριξη στην ανάπτυξη του λογισμικού.

Τον Μάιο του 2009, η συνεργασία σε συσχετιζόμενα έργα μεταξύ του DSpace Foundation και του οργανισμού Fedora Commons, οδήγησε στην σύμπραξη των δύο οργανισμών, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός DuraSpace. Μέχρι και σήμερα ο DuraSpace καθορίζει την ανάπτυξη του DSpace λογισμικού και την υποστήριξη της κοινότητα χρηστών του.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Το DSpace είναι ένα σύνολο από συνεργαζόμενα java web applications και διάφορα άλλα εργαλεία τα οποία συγκροτούν μια «αποθήκη» πόρων και μια «αποθήκη» συσχετιζόμενων μεταδεδομένων.

Τα web applications παρέχουν διεπαφές για διαχείριση, απόθεση, κατανάλωση, αναζήτηση και πρόσβαση. Η «αποθήκη» πόρων διατηρείται σε ένα κοινό σύστημα αρχείων, ή σε ένα παρόμοιο σύστημα αποθήκευσης. Τα μεταδεδομένα, μαζί με τις πληροφορίες πρόσβασης και ρυθμίσεων αποθηκεύονται σε μια σχεσιακή βάση δεδομένων (για την ακρίβεια υποστηρίζεται η χρήση της PostgreSQL και της Oracle).

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Το DSpace υποστηρίζει δύο τύπους web interface, το JSPUI που χρησιμοποιεί τα JSP και το Java Servlet API) και το XMLUI (γνωστό και ως Manakin), το οποίο βασίζεται στο Apache Cocoon (χρησιμοποιώντας XML και XSLT).

Οι πόροι του DSpace είναι διαθέσιμοι μέσω web interface, όμως υποστηρίζεται και η χρήση του πρωτοκόλλου OAI-PMH v2.0, καθώς και η εξαγωγή πακέτων METS (Metadata Encoding and Transmission Standard). Επίσης, χρησιμοποιούνται τα κοινά διαλειτουργικά στάνταρτς και πρωτόκολλα τα οποία χρησιμοποιούνται από τον χώρο των ιδρυματικών αποθετηρίων, όπως το Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH), SWORD, OpenSearch και RSS. Οι πιο πρόσφατες εκδόσεις του DSpace υποστηρίζουν faceted αναζήτηση και αναζήτηση βασισμένη στο εργαλείο Apache Solr.

Τα λειτουργικά συστήματα στα οποία εκτελείται το DSpace είναι τα Linux, Unix, Solaris και Windows, με το Linux να είναι το ευρέως χρησιμοποιούμενο λειτουργικό σύστημα από την κοινότητα του DSpace.

3.4.2 EPrints

Το EPrints, όπως και το DSpace, είναι ένα ελεύθερο λογισμικό ανοικτού κώδικα, το οποίο χρησιμοποιείται για την δημιουργία αποθετηρίων ανοιχτής πρόσβασης, τα οποία είναι συμβατά με το Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH).

Υλοποιεί αρκετά χαρακτηριστικά των συστημάτων διαχείρισης εγγράφων, αν και χρησιμοποιείται κυρίως από ιδρυματικά αποθετήρια και επιστημονικά περιοδικά. Το EPrints αναπτύχθηκε από το Τμήμα Ηλεκτρονικών και Επιστήμης των Υπολογιστών του πανεπιστημίου του Southampton και δημοσιεύτηκε υπό την προστασία της άδειας χρήσης General Public License.

Δημιουργήθηκε το 2000 σαν αποτέλεσμα της συνάντησης του Open Archives Initiative στην Santa Fe το 1999, από την οποία αναδύθηκε τελικά το πρωτόκολλο

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

ΟΑΙ-ΡΜΗ. Το EPrints έγινε αποδεκτό με ενθουσιασμό, ενώ παράλληλα υπήρξε το πρώτο από τα πιο διαδεδομένα ελεύθερα και ανοιχτής πρόσβασης λογισμικά ιδρυματικών αποθετηρίων, που ενέπνευσαν την δημιουργία και άλλων παρόμοιων λογισμικών.

Η έκδοση 3 του λογισμικού δημοσιεύτηκε επισήμως στις 24 Ιανουαρίου του 2007 στο συνέδριο Open Repositories 2007 και περιγράφηκε από τους προγραμματιστές του ως:

«Ένα μεγάλο άλμα μπροστά για την λειτουργικότητα, ενώ δίνεται περισσότερος έλεγχος και ευελιξία στους διαχειριστές, τους καταθέτες, τους ερευνητές και τους administrators.»

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Το EPrints είναι ένα web και command-line application βασισμένο στην αρχιτεκτονική LAMP (Linux, Apache, MySQL, PHP), αν και είναι γραμμένο σε Perl αντι για PHP. Εκτελείται σε Linux, Solaris, Mac OS X, ενώ η έκδοση για Microsoft Windows εκδόθηκε στις 17 Μαΐου το 2010.

Η έκδοση 3 του λογισμικού εισήγαγε μια αρχιτεκτονική Perl-based plugins, για εισαγωγή και εξαγωγή δεδομένων, μετατροπή αντικειμένων (για ευρετηρίαση της μηχανής αναζήτησης) και την υποστήριξη widgets.

3.5 Case studies

Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένα case studies από ψηφιακά αποθετήρια ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.

3.5.1 Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο

Αρχική Σελίδα Αναζητήστε ΕΛ ENG

DSpace HEAL

Καλώς ήρθατε στο Ψηφιακό Αποθετήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΕΜΠ

Μέσω του DSpace@NTUA συλλέγεται, αποθηκεύεται, ευρετηριάζεται, διατηρείται και διανέμεται ψηφιακά το ερευνητικό έργο των μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του ΕΜΠ. Συγκεκριμένα λειτουργεί ως Ιδρυματικό Αποθετήριο για τις διπλωματικές και μεταπτυχιακές εργασίες, διδακτορικές διατριβές, καθώς και τις δημοσιεύσεις σε περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων των μελών ΔΕΠ. Επίσης περιλαμβάνεται ψηφιοποιημένο υλικό (βιβλία και περιοδικά) από την Ιστορική Βιβλιοθήκη του ΕΜΠ.

Νέα υποβολή

Καλώς ήρθατε στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου. Περιλαμβάνονται τρεις επιμέρους συλλογές. Πρόκειται για δύο συλλογές με ψηφιοποιημένο υλικό από την Ιστορική Βιβλιοθήκη του ΕΜΠ, και για το Ιδρυματικό Αποθετήριο με πρωτογενώς ψηφιακό υλικό.

Συλλογές σε αυτή την κοινότητα

RSS Feeds

- RSS 1.0
- RSS 2.0
- Atom

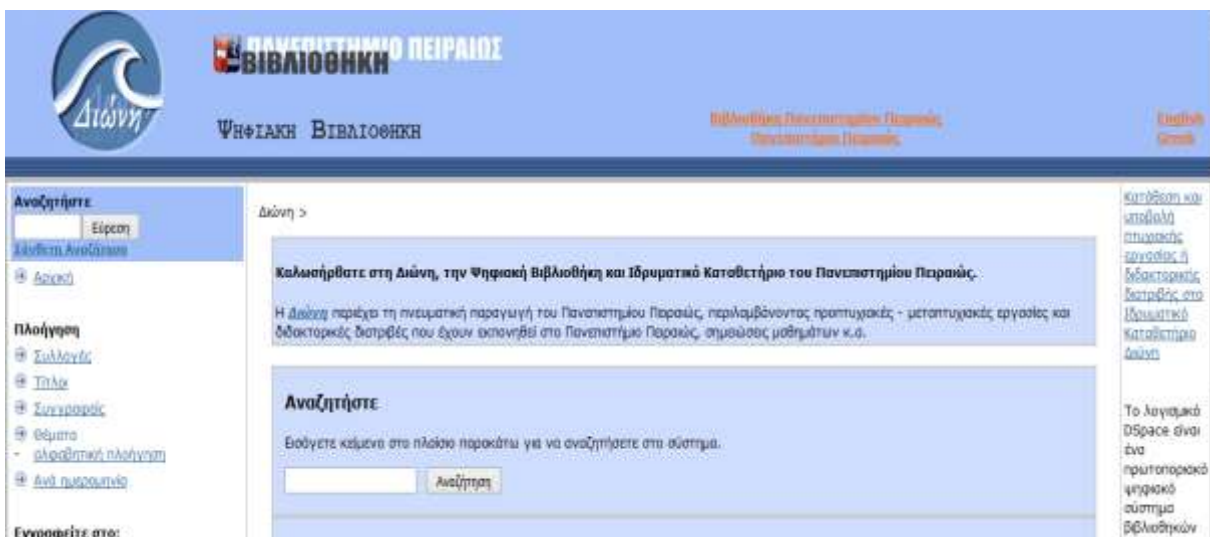
Η κεντρική βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου διατηρεί ψηφιακό αποθετήριο διπλωματικών, μεταπτυχιακών εργασιών, διδακτορικών διατριβών και δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια από τα μέλη ΔΕΠ του ιδρύματος. Όπως αναφέρεται και στην κεντρική σελίδα³:

«Μέσω του DSpace@NTUA συλλέγεται, αποθηκεύεται, ευρετηριάζεται, διατηρείται και διανέμεται ψηφιακά το ερευνητικό έργο των μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του ΕΜΠ. Συγκεκριμένα λειτουργεί ως Ιδρυματικό Αποθετήριο για τις διπλωματικές και μεταπτυχιακές εργασίες, διδακτορικές διατριβές, καθώς και τις δημοσιεύσεις σε περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων των μελών ΔΕΠ. Επίσης περιλαμβάνεται ψηφιοποιημένο υλικό (βιβλία και περιοδικά) από την Ιστορική Βιβλιοθήκη του ΕΜΠ.»

Η υλοποίηση του ιδρυματικού αποθετηρίου, έγινε με την χρήση του DSpace.

³ <http://dspace.lib.ntua.gr/>

3.5.2 Πανεπιστήμιο Πειραιά

Η κεντρική βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιά διαθέτει ψηφιακό αποθετήριο προπτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών, διδακτορικές διατριβές, καθώς και σημειώσεις μαθημάτων. Στην κεντρική σελίδα⁴ αναφέρεται:

«Η Διώνη περιέχει τη πνευματική παραγωγή του Πανεπιστημίου Πειραιώς, περιλαμβάνοντας προπτυχιακές - μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές που έχουν εκπονηθεί στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σημειώσεις μαθημάτων κ.α.»

Η υλοποίηση του αποθετηρίου έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση του DSpace.

⁴ <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/>

3.5.3 Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

The screenshot shows the homepage of the Institutional Repository (DSpace) of the University of Peloponnese. At the top, there is a navigation bar with links for 'Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου', 'Βιβλιοθήκη', 'Βοήθεια', and 'Σύνδεση'. Below this is a dark blue header with the university's logo and the text 'Ιδρυματικό Αποθετήριο Πανεπιστημίου Πελοποννήσου'. A secondary navigation bar includes 'I.A. Πανεπιστημίου Πελοποννήσου' and flags for Greece and the UK. The main content area is divided into several sections: 'Αποθετήριο DSpace' with a description of the service, 'Κοινότητες στο DSpace' with a list of communities (All works, Doctoral Theses, Diplomatic Works, Postgraduate Diplomatic Works), 'Αναζήτηση στο DSpace' with a search box and a 'Ψάξε' button, and 'Πλοήγηση' with a list of navigation options (All DSpace, Communities & Collections, Daily Publications, Authors, Titles, Subjects).

Το ιδρυματικό αποθετήριο⁵ της κεντρικής βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, έχει επίσης υλοποιηθεί με την χρήση του λογισμικού DSpace.

⁵ <http://195.251.38.253:8080/xmlui/>

3.5.4 Αποθετήριο εγγράφων ΘΑΛΗΣ

Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων μέσω του έργου *Ακαδημαϊκή & Επιστημονική Αριστεία*⁶ δημιούργησε το *Πρόγραμμα για την Ενίσχυση της Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας «ΘΑΛΗΣ»*⁷ για το οποίο κατασκευάστηκε εν συνεχεία το αποθετήριο εγγράφων⁸ από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων. Όπως αναφέρεται και στην κεντρική σελίδα του «ΘΑΛΗΣ», σκοπός του έργου είναι:

«Σκοπός της πύλης είναι η προβολή του σημαντικού ερευνητικού έργου που διεξάγεται στα πλαίσια του προγράμματος «ΘΑΛΗΣ» Ενίσχυση της Διεπιστημονικής ή / και Διαδραματικής έρευνας και καινοτομίας με δυνατότητα προσέλκυσης ερευνητών υψηλού επιπέδου από το εξωτερικό μέσω της διενέργειας βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας αριστείας. Στόχος της πύλης είναι, να αποτελέσει κεντρικό σημείο ενημέρωσης για το σύνολο των έργων που υλοποιούνται, συμβάλλοντας ενεργά στην

⁶ <http://excellence.minedu.gov.gr/>

⁷ <http://excellence.minedu.gov.gr/thales/el>

⁸ <http://thalesv2.cti.gr:8080/>

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

ευρεία διάχυση των αποτελεσμάτων, αντίστοιχα προς επίτευξη των στόχων της πρόσκλησης.

Ο βασικός στόχος της συγχρηματοδοτούμενης με την παρούσα έρευνας, είναι η αειφόρος ανάπτυξη καθώς και η ανάπτυξη εθνικών ερευνητικών ομάδων οι οποίες θα είναι ανταγωνιστικές σε τομείς στρατηγικής σημασίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Τα Ερευνητικά Προγράμματα «Θαλής» (συνολικού προϋπολογισμού ca. 140.000.000€) χρηματοδοτούνται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ).»

Το εν λόγω σύστημα υλοποιήθηκε με την χρήση του λογισμικού Alfresco.

3.5.5 Αποθετήριο πτυχιακών του Π.Μ.Σ. στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ελληνικά English

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ | Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΩΡΟΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Αποθετήριο πτυχιακών εργασιών

Μεταπτυχιακές Διατριβές ()

Alexandria Book Library

NEA - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

- Αποτελέσματα ανταγωνιστικών εξετάσεων ΠΜΣ 2015-16
- Παρουσιάσεις διπλωματικών Εργασιών Ιουλίου 2015
- 17ο Συνέδριο Ελλήνων Ιστορικών Οικονομικής Επέτης
- Εκδήλωση - Άνεκτη συζήτηση με θέμα: Το μέλλον της Δημοκρατίας στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Διάλεξη Καθηγήτριας Μιχαέλας Χλιτσού

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

Το αποθετήριο πτυχιακών εργασιών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, έχει υλοποιηθεί με την χρήση ενός extension για file management του γνωστού συστήματος διαχείρισης περιεχομένου Joomla!.

3.5.6 Ιδρυματικό καταθετήριο του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης

Σύνδεση

Ιδρυματικό Καταθετήριο Εύρηκα!

Εύρηκα! Αρχική

Πληροφορίες Πολιτικές Σχετικά με τους Συγγραφείς Στατιστικά Συνήθειες απορίες Σύνδεσμοι Βοήθεια Χάρτης ιστότοπου

Καλώς ήρθατε στο δικτυακό τόπο του Εύρηκα!, το Ιδρυματικό Καταθετήριο Ανοιχτής Πρόσβασης του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για ένα online αρχείο που περιλαμβάνει όλη την πνευματική παραγωγή του ιδρύματος, επιστημονική, ακαδημαϊκή, πολιτιστική, ιστορική και διοικητική, καθώς και λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται άμεσα με το Ίδρυμα. Το Εύρηκα! είναι ένα χρήσιμο εργαλείο που απευθύνεται σε ολόκληρη την κοινότητα του ΑΤΕΙ – Θ (καθηγητές, φοιτητές, διοικητικό προσωπικό) έχοντας ως απώτερο σκοπό την παροχή εξελιγμένων υπηρεσιών πληροφόρησης, έρευνας, εκπαίδευσης και πολιτισμού σε κάθε χρήστη.

Λιγότερα

Ενισχύουμε τη συνεργασία μεταξύ του Εύρηκα! και των μελών της κοινότητας του ΑΤΕΙ – Θ και βσιζόμαστε σε αυτήν, με σκοπό τη συνεχή αναβάθμιση των ήδη παρεχόμενων υπηρεσιών. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας συνεργασίας θα δώσουν προστιθέμενη αξία στις υπηρεσίες μας και θα καταστήσουν το Εύρηκα! ένα αξιόπιστο μέσο πληροφόρησης για όλους.

Το Εύρηκα! δημιουργήθηκε με σκοπό να συμβάλει στην υποστήριξη της ψηφιακής υπόστασης των επιστημών (e-science), την προστασία και ανταλλαγή του επιστημονικού περιεχομένου, αλλά και τη διάσωση και ενίσχυση της πολιτιστικής παραγωγής του ΑΤΕΙ –Θ. Φιλοδοξούμε, έτσι, να προσδώσουμε ακόμα μεντλίτερο κύρος τόσο στο ίδιο το Ίδρυμα όσο και στους επιστήμονες και

Γλώσσα-Language
Ελληνικά

Αναζήτηση στο Εύρηκα!
Ψάξε

Σύνθετη αναζήτηση

Πλοήγηση

Όλο το Εύρηκα

- > Κοινότητες & Συλλογές
- > Ανά ημερομηνία δημοσίευσης

Το ιδρυματικό καταθετήριο⁹ της κεντρικής βιβλιοθήκης του Τ.Ε.Ι.-Θ., υλοποιήθηκε με την χρήση του λογισμικού DSpace. Στην κεντρική σελίδα του αποθετηρίου αναφερέται ο σκοπός του:

«Πρόκειται για ένα online αρχείο που περιλαμβάνει όλη την πνευματική παραγωγή του ιδρύματος, επιστημονική, ακαδημαϊκή, πολιτιστική, ιστορική και διοικητική, καθώς και λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται άμεσα με το Ίδρυμα. Το Εύρηκα! είναι ένα χρήσιμο εργαλείο που απευθύνεται σε ολόκληρη την κοινότητα του ΑΤΕΙ – Θ (καθηγητές, φοιτητές, διοικητικό προσωπικό) έχοντας ως απώτερο σκοπό

⁹ <http://eureka.lib.teithe.gr:8080/>

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

την παροχή εξελιγμένων υπηρεσιών πληροφόρησης, έρευνας, εκπαίδευσης και πολιτισμού σε κάθε χρήστη.

Ενισχύουμε τη συνεργασία μεταξύ του Εύρηκα! και των μελών της κοινότητας του ΑΤΕΙ – Θ και βασιζόμαστε σε αυτήν, με σκοπό τη συνεχή αναβάθμιση των ήδη παρεχόμενων υπηρεσιών. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας συνεργασίας θα δώσουν προστιθέμενη αξία στις υπηρεσίες μας και θα καταστήσουν το Εύρηκα! ένα αξιόπιστο μέσο πληροφόρησης για όλους.

Το Εύρηκα! δημιουργήθηκε με σκοπό να συμβάλει στην υποστήριξη της ψηφιακής υπόστασης των επιστημών (e-science), την προστασία και ανταλλαγή του επιστημονικού περιεχομένου, αλλά και τη διάσωση και ενίσχυση της πολιτιστικής παραγωγής του ΑΤΕΙ –Θ. Φιλοδοξούμε, έτσι, να προσδώσουμε ακόμα μεγαλύτερο κύρος τόσο στο ίδιο το Ίδρυμα όσο και στους επιστήμονες και τους λοιπούς φορείς που το απαρτίζουν.»

3.6 Επίλογος

Σε αυτό το κεφάλαιο έγινε αναφορά στα συστήματα διαχείρισης εγγράφων, καθότι τα διαθέσιμα λογισμικά ψηφιακών αποθετηρίων υλοποιούν τα χαρακτηριστικά αυτών των συστημάτων. Στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθούν τα γενικά συμπεράσματα και προτάσεις.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο κεφάλαιο, το τμήμα αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα όσον αφορά την παροχή πρόσβασης σε πτυχιακές εργασίες στους φοιτητές που προτίθενται να τις μελετήσουν. Το Α.Τ.Ε.Ι.-Θ. διαθέτει ιδρυματικό καταθετήριο, το οποίο -ωστόσο- δεν καλύπτει τις ιδιαιτερότητες των πτυχιακών εργασιών του τμήματος, οι οποίες αναφέρονται στο πρώτο κεφάλαιο.

Στα πλαίσια της προσπάθειας επίλυσης αυτής της κατάστασης είναι απαραίτητη η υλοποίηση ενός συστήματος, το οποίο θα επιτελέσει τον ρόλο του αποθετηρίου του τμήματος. Η παρούσα πτυχιακή εργασία, διαθέτει όλες τις γενικές πληροφορίες που θα χρειαστεί ένας φοιτητής που θα κληθεί να υλοποιήσει ένα τέτοιο σύστημα. Από τα γενικά τεχνικά χαρακτηριστικά του συστήματος, τα πνευματικά δικαιώματα που θα πρέπει να υποστηρίξει το αποθετήριο για την προστασία των εργασιών, έως και τα διαθέσιμα λογισμικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Πριν την υλοποίηση ενός τέτοιου συστήματος, ίσως είναι δόκιμο να δρομολογηθούν όλες οι απαραίτητες διεργασίες από το συμβούλιο του τμήματος για την υποχρεωτική κατάθεση της πτυχιακής εργασίας κάθε φοιτητή στο αποθετήριο του τμήματος από εδώ και στο εξής. Το Α.Τ.Ε.Ι.-Θ. έχει εντάξει στον κανονισμό σπουδών του ιδρύματος την υποχρεωτική κατάθεση της πτυχιακής εργασίας που εκπονεί κάθε φοιτητής, στο ιδρυματικό καταθετήριο της κεντρικής του βιβλιοθήκης.

Βιβλιογραφία

Βιβλία και συγγράματα:

- ❖ Μπουσουλέγκα Α. (2008), *Δεοντολογία Επαγγέλματος*, Θεσσαλονίκη ΑΤΕΙΘ
- ❖ Βαγενά, Ε. (2010), *Η τεχνολογική προστασία και η ψηφιακή διαχείριση των έργων στο πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας*, Αθήνα Νομική Βιβλιοθήκη
- ❖ Γαρουφαλιά, Ο. (2009), *Προσβολή ηθικού δικαιώματος και δικαιώματος προσωπικότητας στο ψηφιακό περιβάλλον*, Αθήνα Νομική Βιβλιοθήκη
- ❖ Κανελλοπούλου – Μπότη, Μ. (2004), *Νομική προστασία βάσεων δεδομένων*, Αθήνα Νομική Βιβλιοθήκη
- ❖ Κανελλοπούλου – Μπότη, Μ. (2004), *Το δίκαιο της πληροφορίας*, Αθήνα Νομική Βιβλιοθήκη
- ❖ Κοτσίρης, Λ. – Σταματούδη, Ε. (2009), *Νόμος για την Πνευματική Ιδιοκτησία. Κατ' άρθρο ερμηνεία του Ν. 2121/1993: Αρθρογραφία – βιβλιογραφία – νομολογία*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη Σάκκουλας
- ❖ Κουμάντος, Γ. (2005), *Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας - Η νέα κοινοτική Οδηγία 2004/48*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη Σάκκουλας
- ❖ Μαρίνος, Μ. (2003), *Κοινωνία των πληροφοριών και πνευματική ιδιοκτησία*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη Σάκκουλας
- ❖ Σπυριδάκη, Ι.Σ. - Σπυριδάκη, Μ.Ι.(2003), *Πνευματική ιδιοκτησία*
- ❖ Σταματούδη, Ε. (2008), *Τα προϊόντα πολυμέσων ως έργα πνευματικής ιδιοκτησίας*, Cambridge Cambridge University Press
- ❖ Συνοδινού, Τ. – Ε. (2008), *Πνευματική ιδιοκτησία και νέες τεχνολογίες. Η σχέση χρήστη-δημιουργού*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη Σάκκουλας

Πτυχιακή εργασία του φοιτητή Δαρή Αναστάσιου

- ❖ Σταματούδη, Ε. - Torremans, Ρ. (2000), *Η Πνευματική Ιδιοκτησία στο Νέο Ψηφιακό Περιβάλλον: Η ανάγκη να επανασχεδιάσουμε την πνευματική ιδιοκτησία (Σειρά: Προοπτικές στην Διανοητική Ιδιοκτησία)*, London, Sweet and Maxwell

Σύνδεσμοι:

- ❖ <http://www.dspace.org> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://www.eprints.org/uk/> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://www.alfresco.com> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://creativecommons.org> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://www.lib.teithe.gr> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://eur-lex.europa.eu> (21 Σεπτεμβρίου 2015)
- ❖ <http://gnu.org/licenses/licenses.html> (21 Σεπτεμβρίου 2015)

Παράρτημα

Βιβλιοθήκη Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

ΔΗΛΩΣΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΥΛΙΚΟΥ

Με την δήλωση αυτή κατατίθεται:

α	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ			
α	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ			
α	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ			
ΚΑΤΑΘΕΤΗΣ				
Όνοματεπώνυμο				
Σχολή / Τμήμα				
Ιδιότητα				
Διεύθυνση	Αριθμός	Τ.Κ.	Πόλη	
Τηλέφωνο	Fax	E-mail		
ΥΛΙΚΟ				
Τίτλος / Υπότιτλος:				
Λέξεις – Κλειδιά:				
Επιβλέπων Καθηγητής				
Σχολή / Τμήμα				
Π.Μ.Σ/ Π.Δ.Σ				

Με την παρούσα δήλωση:

- Καταθέτω και ένα αντίτυπο της εργασίας σε ηλεκτρονική μορφή (Cd-Rom / Dvd) με τα παραπάνω στοιχεία
 - Κατανοώ ότι η παραχώρηση της εργασίας μου στο αρχείο της Βιβλιοθήκης του ΑΤΕΙΘ είναι υποχρεωτική και δηλώνω ότι είμαι κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων αυτής της [εργασίας] και ότι από όσα γνωρίζω η [εργασία] μου δεν συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματά τους
- Παραχωρώ το δικαίωμα στη Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙΘ να χρησιμοποιήσει τόσο το τεκμήριο όσο και τα μεταδεδομένα του, με όποιον τρόπο.

ΑΞΙΩΣΕΙΣ

1. Παραχωρώ την εργασία μου στη Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙΘ <u>μόνο για αρχειακή χρήση</u> και δεν παραχωρώ κανένα άλλο δικαίωμα χρήσης της	q
2. Παραχωρώ την παρούσα εργασία στη Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙΘ <u>προς ηλεκτρονική χρήση</u> μέσω του Ιδρυματικού Καταθετηρίου «Εύρηκα»	q

CREATIVE COMMONS CORPORATION

Η παραπάνω εργασία παρέχεται υπό τους όρους της παρακάτω δημόσιας άδειας του νομικού προσώπου "Creative Commons Corporation"

Αναφορά Δημιουργού

q

Αναφορά Δημιουργού – Παρόμοια Διανομή

q

Αναφορά Δημιουργού – Όχι παράγωγα έργα

q

Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική χρήση

q

Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική χρήση – Παρόμοια διανομή

q

Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική χρήση - Όχι παράγωγα έργα

q

Υπογραφή: _____ Ημερομηνία: _____

Συμπληρώνεται από την Βιβλιοθήκη		
Αριθμός παραλαβής		Αριθμός αίτησης
Ημερομηνία παραλαβής		
Ημερομηνία κατάθεσης		

Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοιχτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών

Πρόλογος

Το Διαδίκτυο έχει θεμελιωδώς αλλάξει την λειτουργική και οικονομική πραγματικότητα της διάδοσης της επιστημονικής γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Για πρώτη φορά, το Διαδίκτυο προσφέρει πλέον την ευκαιρία να σχηματίσουμε μια παγκόσμια και διαδραστική απεικόνιση της ανθρώπινης γνώσης, συμπεριλαμβάνοντας την πολιτιστική κληρονομιά και την εγγύηση της ανά τον κόσμο πρόσβασης.

Εμείς, οι υπογεγραμμένοι, αισθανόμαστε την υποχρέωση να επιληφθούμε των προκλήσεων του Διαδικτύου ως ενός αναδυόμενου πρακτικού μέσου για τη διανομή της γνώσης. Προφανώς, αυτές οι εξελίξεις θα μπορέσουν να μεταβάλουν σημαντικά τη φύση της επιστημονικής εκδοτικής δραστηριότητας, καθώς και το υπάρχον σύστημα της διασφάλισης της ποιότητας. Σύμφωνα με το πνεύμα της Διακήρυξης της Πρωτοβουλίας Ανοιχτής Πρόσβασης της Βουδαπέστης (Budapest Open Access Initiative), του καταστατικού χάρτη του ECHO (European Cultural Heritage Online Charter) και της Διακήρυξης της Bethesda για την Εκδοτική Δραστηριότητα Ανοιχτής Πρόσβασης (Bethesda Statement on Open Access Publishing), έχουμε συντάξει τη Διακήρυξη του Βερολίνου με σκοπό να προωθήσουμε το Διαδίκτυο ως ένα πρακτικό εργαλείο για μια παγκόσμια βάση επιστημονικής γνώσης και για τον ανθρώπινο στοχασμό, καθώς και για να καθορίσουμε μέτρα που χρειάζεται να λάβουν υπ' όψιν τους οι διαμορφωτές ερευνητικής πολιτικής, τα ερευνητικά κέντρα, οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία και τα μουσεία.

Στόχοι

Η αποστολή μας για διάδοση της γνώσης ολοκληρώνεται μόνον κατά το ήμισυ εάν η πληροφορία δε δημοσιεύεται ευρέως και δε διατίθεται άμεσα στην κοινωνία. Πρέπει να

υποστηριχθούν νέες δυνατότητες για διάδοση της γνώσης όχι μόνο μέσω του κλασικού τρόπου, αλλά και μέσω του παραδείγματος της ανοιχτής πρόσβασης χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο όλο και περισσότερο.

Ορίζουμε την ανοιχτή πρόσβαση ως μια περιεκτική πηγή της ανθρώπινης γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα.

Προκειμένου να πραγματοποιήσουμε το όραμα της παγκόσμιας και προσβάσιμης αναπαράστασης της γνώσης, ο μελλοντικός Ιστός πρέπει να είναι ανανεώσιμος, διαδραστικός και διαφανής. Τα εργαλεία περιεχομένου και λογισμικού πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλους και συμβατά.

Ορισμός μιας Συνεισφοράς Ανοιχτής Πρόσβασης

Η καθιέρωση της ανοιχτής πρόσβασης ως μιας διαδικασίας άξιας λόγου απαιτεί στην καλύτερη περίπτωση την ενεργή δέσμευση του καθενός που παράγει επιστημονική γνώση και που κατέχει πολιτιστική κληρονομιά. Οι συνεισφορές ανοιχτής πρόσβασης συμπεριλαμβάνουν πρωτότυπα αποτελέσματα επιστημονικής έρευνας, πρωτογενή δεδομένα και μεταδεδομένα, πηγαίο υλικό, ψηφιακές αναπαραστάσεις εικόνων και γραφικών, καθώς και δόκιμο υλικό πολυμέσων.

Οι συνεισφορές ανοιχτής πρόσβασης πρέπει να πληρούν δύο συνθήκες:

1. Ο/Οι συγγραφέας/είς και ο/οι κάτοχος/οι των δικαιωμάτων τέτοιου είδους συνεισφορών παραχωρεί/ούν σε όλους τους χρήστες ένα δωρεάν, ανέκκλητο, παγκόσμιο δικαίωμα πρόσβασης, καθώς και την άδεια αντιγραφής, χρήσης, διανομής, μεταβίβασης και δημόσιας προβολής ενός έργου και της δημιουργίας και διανομής παράγωγων έργων, σε οποιοδήποτε ψηφιακό μέσο για οποιοδήποτε υπεύθυνο σκοπό, υποκείμενο στην προσιδιάζουσα απόδοση της συγγραφικής δημιουργίας (οι θεσμοί της κάθε κοινωνίας θα συνεχίσουν να παρέχουν το μηχανισμό επιβολής της προσιδιάζουσας απόδοσης και

υπεύθυνης χρήσης του δημοσιευμένου έργου, όπως κάνουν σήμερα), καθώς και το δικαίωμα να παράγουν μικρό αριθμό έντυπων αντιγράφων για προσωπική τους χρήση.

2. Μια πλήρης έκδοση ενός έργου και όλου του συμπληρωματικού υλικού του, συμπεριλαμβανομένου ενός αντιγράφου της άδειας όπως δηλώθηκε παραπάνω, σε μια αρμόζουσα τυποποιημένη ηλεκτρονική μορφή κατατίθεται (και ως εκ τούτου δημοσιεύεται) σε τουλάχιστον ένα διαδικτυακό αποθετήριο που χρησιμοποιεί τα κατάλληλα τεχνικά πρότυπα (όπως οι προδιαγραφές των Αρχείων Ανοικτής Πρόσβασης/Open Archive), το οποίο υποστηρίζεται και συντηρείται από ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα, μια ακαδημαϊκή κοινότητα, μια κυβερνητική υπηρεσία ή άλλον αναγνωρισμένο οργανισμό που επιζητά να καταστήσει δυνατή την ανοιχτή πρόσβαση, τη χωρίς περιορισμούς διανομή, τη διαλειτουργικότητα και την μακροπρόθεσμη αρχειοθέτηση.

Υποστηρίζοντας τη Μετάβαση στο Παράδειγμα της Ηλεκτρονικής Ανοικτής Πρόσβασης

Οι οργανισμοί μας ενδιαφέρονται για την περαιτέρω διάδοση του νέου παραδείγματος ανοιχτής πρόσβασης, ώστε να αποκομίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό όφελος για την επιστήμη και την κοινωνία. Ως εκ τούτου, σκοπεύουμε να προοδεύσουμε:

- Ενθαρρύνοντας τους ερευνητές μας/αναδόχους [ερευνητικών] χρηματοδοτήσεων να δημοσιεύουν το έργο τους σύμφωνα με τις αρχές του παραδείγματος της ανοιχτής πρόσβασης.
- Ενθαρρύνοντας τους κατόχους της πολιτιστικής κληρονομιάς να υποστηρίζουν την ανοιχτή πρόσβαση παρέχοντας τις πηγές τους στο Διαδίκτυο.
- Αναπτύσσοντας μέσα και τρόπους αξιολόγησης των συνεισφορών ανοιχτής πρόσβασης και των ηλεκτρονικών περιοδικών προκειμένου να διατηρήσουμε τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και της καλής επιστημονικής πρακτικής.

- Συνηγορώντας υπέρ της αναγνώρισης των δημοσιευμάτων ανοιχτής πρόσβασης κατά τις διαδικασίες ακαδημαϊκής προαγωγής και αξιολόγησης της μονιμότητας των ακαδημαϊκών.
- Τασσόμενοι υπέρ της ουσιαστικής αξίας των συνεισφορών στο οικοδόμημα της ανοιχτής πρόσβασης μέσω της ανάπτυξης εργαλείων λογισμικού, της παροχής περιεχομένου, της δημιουργίας μεταδεδομένων, ή της δημοσίευσης μεμονωμένων άρθρων.

Συνειδητοποιούμε πως η διαδικασία της μετάβασης στην ανοιχτή πρόσβαση αλλάζει τη διάδοση της γνώσης από νομικής και οικονομικής πλευράς. Οι οργανισμοί μας σκοπεύουν να βρουν λύσεις που θα υποστηρίξουν την περαιτέρω ανάπτυξη των υφιστάμενων νομικών και οικονομικών πλαισίων, προκειμένου να διευκολύνουμε την βέλτιστη χρήση και πρόσβαση.